

CONTRA

nr 5 1997 (nr 135 från starten) årgång 23 Pris 25:-

**Vi under skatter dignar ned
Contra i Sankt Petersburg
Maktspelet i Västasien**

FRIHETENS RÖST
för västerländsk demokrati—

CONTRA

oberoende borgerlig tidskrift

utges sex gånger årligen

ISSN 0347-6472

Copyright Stiftelsen Contra

Eherttryck endast efter överenskommelse

Ansvarig utgivare

Tommy Hansson

Adress

Box 8052, 104 20 STOCKHOLM

Telefon 08-654 95 52

Telefax: 08-652 48 99

E-post contra@algonet.se

Internet hemsida <http://www.algonet.se/~contra>

Prenumeration

Minst 145, rekommenderat 200 kronor, per år.
Inbetalas på postgiro 85 95 89-4 eller bankgiro
443-5467.

Finland: Minst 100 mark per år.

Finländskt postgiro 1125 82-9.

Norge: Minst 140 norska kronor per år.

Norskt postgiro 0806 199 8277.

Danmark: Minst 130 danska kronor per år.

Danskt postgiro 1 69 06 98.

Medarbetare

Styrelseordförande: Géza Molnár

Redaktör: Tommy Hansson, Carl Johan Hardt, Carl
G. Holm, Niclas Thoreselius och Tommie Ullman.

Övriga medarbetare: Bertil Häggman, Birger Larsson,
Bertil Lindblom, Ame Sundström, Marek Zyto samt
Christer Arkelors, Italien, Peter Hartvig Danmark, Bertil
Wedin, Meistera Östern, Allan C. Brownfeld, USA och
Rune Westin, Australien.

Annonser

Johannes Dirlekt 0522-363 50

Prosslagd 1997-09-28
Sävsjö Grafiska, Sävsjö, 1997

Omslaget

Sidorna 6-8 innehåller en skildring från Sankt Petersburg i ord och bild av *Contras* ansvarige utgivare. Omslagsbilden visar de vackra kupolema till Frälsarens kyrka av det spillda blodet, som nyligen invigdes efter 27 års restaurationsarbete.

Under kommunisttiden användes denna helgedom, som uppfördes på samma plats där tsar Alexander II mördades 1881, bland annat som bårhus. (Foto: Tommy Hansson)

CONTRA-NYTT

Distansarbete

har blivit ett modebegrepp. Och *Contras* redaktion ser gärna att idén kommer till praktisk användning vid arbetet med *Contra*. Det finns *Contra*-vänner runt om i landet som gärna vill hjälpa till, men inte kan det för att avståndet till Stockholm är för stort. Nu finns chansen att utnyttja den nya tekniken! Att skriva artiklar och göra research sker lekande lätt i samarbete med den övriga redaktionen genom användning av e-post. Vi hoppas att Du är intresserad och hör av Dig till redaktionen på contra@algonet.se.

Klisteretiketter

Contra har sedan länge ett sortiment med klisteretiketter. Lyckligtvis har några av de äldre märkena varit så framgångsrika att de idag inte längre är aktuella. Det finns idag inget behov att kräva "Frihet för Baltikum", "Sovjet ut ur Afghanistan" eller "Krossa TV-monopolet". Det som var en utopi för tio år sedan är idag en levande verklighet. *Contra* arbetar för närvarande med en ny uppsättning klistermärken. Troligen kommer vi liksom vid de två tidigare tillfällena då vi gett ut klistermärken att sälja kartor med åtta olika motiv. Fortfarande finns chansen att påverka utformningen av de nya märkena. Men då bör Du höra av Dig mycket snart. Vi återkommer i ett senare nummer med en presentation av de nya märkena, och en genomgång av vad som uppnåtts sedan sist *Contra* gav ut märken.

SOCIALISM ÄR ETT

En etikett som fortfarande äger sin giltighet

PS Om Du idag beställer kartor med sju olika motiv får Du ett "hopplock" av de märken som fortfarande är aktuella ur tidigare utgivningar. Tjugofyra märken med sju olika motiv kan rekvireras genom att Du sätter in 20:- på postgiro (inklusive portokostnad 10:-, vill Du ha fler kartor betalar Du ytterligare 10 kronor för varje ytterligare karta) 85 95 89-4.

Rättelse

Visst har svenska Posten gett ut ett märke med Raoul Wallenberg. *Contra*-läsaren Sture Antonsson i Träslövsläge har gjort tillrättaläggandet. Märket gavs ut den 10 augusti 1987, då även Dag Hammarskjöld och Folke Bernadotte hedrades med var sitt frimärke. Sture påpekar med anledning av notisen om "kamrat" Schoris utbetalningar till Kubas diktator Fidel Castro, att den senare är upptagen på den amerikanska tidskriften *Forbes* lista över världens rikaste personer. Fidel Castro uppskattas ha en förmögenhet på 14 miljarder.

F d SÄPO-mannen Stig Johansson:

Högerextremisterna och Palmemordet

Stig Johansson är före detta polis. Han har arbetat vid SÄPO och då bland annat med Palmeutredningen. Han är mycket kritisk mot utredningen och utvecklar här den kritik som han påbörjade redan i förra numret av *Contra*.

Vid min tjänst i Stockholmspolisens kriminaljour hände ibland att någon psykiskt störd person ringde. Det kunde inträffa då vederbörande läst eller hört om ett mord i media. Den störda personen uppgav sig vara gärningsman och ville berätta hur mordet gått till. Resultatet blev att en linje till kriminalen blev upptagen till dess att "gärningsmannen" talat av sig.

Under utredningen av mordet på Olof Palme framträdde många mer eller mindre psykiskt störda personer. Personer som jag själv kom i kontakt med under Palmeutredningen var SÄPO-agenten (han uppgav sig själv vara agent) "Omega Number One", som jag hoppas fick den hjälp han behövde av den person jag skickade honom till. Vidare förekom "Führern" för Europeiska Nationalsocialistiska Unionens Skandinavien-sektion (ENU), som i *Aftonbladet* det 14 mars 1986 förklarade sig stå bakom mordet på Olof Palme. 30-40 man arbetade ett par månader med ärendet innan det avskrevs av regionåklagaren i Västerås. ENU bestod så vitt nu kan bedömas av en enda person - Führern själv.

Det socialdemokratiska nätverket omfattar i hög grad också säkerhetspolisen.

Artikelförfattaren Stig Johansson syns på bilden tillsammans med en israelisk poliskollega på gården till Stockholms polis-hus för ett par decennier sedan. Tv syns en av polisens gamla hederliga svart-vita Amazoner.

Vidare förekom den nu framlidne Anders Larsson, i media omskriven som den "47-årige högerextremisten". Larsson hade under några år varit organiserad i folkpartiet, men uppgav själv under sina sista år i livet att han röstade med socialdemokraterna. Larsson meddelade sina vänner att Per Görän Näss och jag hade mördat statsministern. Han skickade en mängd brev, som bland annat hamnade hos dåvarande riksåklagaren Torsten Jonsson. Sosseregeringens främsta ombud i Palmeutredningen, nuvarande riksåklagaren Klas Bergenstrand, kanske kan ägna en del nyttig tid åt att läsa Larssons brevlunor. Det kan ge en uppfattning om vilken substans som finns i många av påståendena om att högerextremister var inblandade i mordet.

I *Helgbladet* den 24 juni 1989 kunde man läsa om en annan störd person, som brukar räknas till privatspanarna. En entledigad polis, som hade kontakt med kolleger på SÄPO, finns också med bland dem som stört Palmeutredningen, liksom den tidigare numera avlidne innehavaren av klubben Pussy Cat på Hornsgatan i Stockholm.

Sossarnas enorma nätverk

När jag den sista maj i år besökte Akademi-bokhandeln på Mäster Samuelsgatan i Stockholm hörde jag en man som skrek något som jag uppfattade som "kod samt sidan 110 i Hans Holmér's bok". Vilken bok han avsåg vet jag inte. Uteslutet är väl

inte att det var Holmér's bok *Olof Palme är skjuten*. Hur som helst blev jag intresserad och gick mot det håll där jag hörde Holmér's namn nämnas.

Jag fann ett antal personer sittande på fällstolar. De lyssnade på Gunnar Wall, som stod några trappsteg över dem. Wall kände jag igen från hans många artiklar i *Internationalen*. Han har om Palmeutredningen skrivit "Polisbil 1520", "SÄPO SÄPO" samt andra artiklar. Kanske var det även Wall som skrev *Internationalens* anonyma artikel "SÄPO och Sydafrika mördade Palme". Karl-Gunnar Bäck, som bland annat varit journalist och generalsekreterare i Civilförsvärsförbundet, påstods ha fått bekräftelse på detta från en engelsman inom underrättelsetjänsten.

På Akademi-bokhandeln talade Wall om sin bok *Mörkläggnig. Statsmakten och Palmemordet*. Bland mötesdeltagarna fanns Lars Krantz, en av de privatspanare som i februari 1996 "portades" från det årliga mötet i ABF-huset om Palmeutredningen, som ordnas av Fritz G. Pettersson. Krantz fick istället sitta utanför mötet och sälja sin bok *Dö i rättan tid*, som driver tesen att det var Lisbet och sönerna som stod för mordet, i samförstånd med Olof själv, allt för att främja Socialdemokratiska Partiets intressen. På Akademi-bokhandeln talade Lars Krantz om Ågesta kärnkraftverk (numera nedlagt, det försörjde dock under lång tid Stockholmsför-

orten Farsta med såväl värme som el) och Olof Palme då han tjänstgjorde i den militära underrättelsetjänsten. I fackorganet *Journalisten* nr 28/83 skrev Lars Krantz en artikel med rubriken "Hellre en bra nyhet än en sann nyhet?". Artikeln handlade om främmande ubåtar, där min plutonchef Lennart Ljung, som blivit ÖB uttalade sig.

Jag kände igen flera av de andra mötesdeltagarna och talade med en av dem efter mötet. Vi köpte också Walls böcker och jag kände mig då iakttagen av en av de övriga mötesdeltagarna. När jag tittade lite närmare på honom fann han för gott att lämna bokhandeln.

Sedan jag läst Walls böcker kontaktade jag honom och nämnde att jag fanns omtalad i bland annat Thomas Kangers och bröderna Poutiainens böcker om Palmeutredningen. Vi talades vid bland annat om vad som stod i dessa böcker och jag nämnde att jag tyckte att Walls bok var en av de bästa om utredningen. Jag frågade Wall om mannen med "Djingis Khan-mustasch" på sidan 715 i boken kunde vara den "57-årige SSI-agenten" Joel Haukka, varvid Wall uppgav att han aldrig träffat honom och att rikskriminalens förre chef Tommy Lindström haft en sådan mustasch.

Illegal avlyssning

Låt oss gå tillbaka till året 1983. Justitieminister Ove Rainer uttalade sig om att SÄPO och dess poliser borde bytas ut, för att få mer erfarenhet av den "riktiga polisens" arbete. Rainer sa även att de – det vill säga sossarna – hade de sina inom SÄPO. Det håller jag med om. Jag vill minnas att det var 1981 som SÄPO-kommissarien Melker Berntler gick i pension. Han har sedan uttalat sig i medierna om Palme-hat inom SÄPO, samt att kanske någon inom SÄPO låg bakom mordet på statsministern. Jag har viss förståelse för Berntlers hat mot SÄPO och dess ledning. Han vet säkert – liksom jag – vilka chefer inom SÄPO som var vänner med Ebbe Carlsson.

Under 1983 blev Björn Eriksson ny tullchef, och en uppskattad sådan. Sverige fick sin första kvinnliga hovrättspresident, Birgitta Blom, säkert en mycket duktig jurist. Efter ingripande av justitieminister

Den så kallade 47-åringen Anders Larsson på en bild av något ovanligt slag från början av 1970-talet.

Ove Rainer upphörde den jugoslaviske ambassadörens mördare Miro Baresic att matvägra. Baresics fall kom jag i kontakt med under min tid på polisen, då han och sjuutton andra flydde från Kumlabunkern. Vidare från 1983, "Rosornas krig", "Bahraffären", "Bildtaffären", spionen Ströberg.

Beträffande fallet Ströberg hade tidningen *Helgbladet* en artikel den 1 januari 1987 med rubriken: "Lurad i en fälla: Regeringen Palme tystade oss. SÄPO-medarbetare avslöjar för *Helgbladet*". I artikeln avslöjar en högt uppsatt SÄPO-medarbetare att det inte skulle läggas ned mer möda på fallet och att regeringen lade locket på. Jag har frågat mig om det var samma "högt uppsatta SÄPO-polis" som söndagen den 27 november 1988 ringde och frågade mig om jag brukade få post från en SÄPO-kollega som började samtidigt som jag. Vid den tidpunkten befann sig kollegan efter en tid i fängelse på en sjuårig "semester" hos vännerna i öster. Dagen innan hade jag varit på ett möte på Kungsgatan 28 (Kommunförbundets dåvarande kontor). Med på mötet var helgbladningsägaren Lennart Lindström som ropade till mig: "Du brukar få brev från Stickan Bergling, va?" Flera av mötesdel-

tagarna kände till var jag arbetade och jag tyckte att mannen, som jag kände ganska väl, kom med ett dåligt skämt. Hans dumma fråga fick ett dumt svar: "Visst, hundratals".

Vid den här tiden var jag sedan den 10 november 1987 föremål för utredning, som handlades av Stockholmspolisens internutredningsenhet LU/CU. Utredningen pågick mer än tre år till den 22 mars 1991, då förundersökningsledaren K G Svensson lade ner den. Under tre år utredes flera poliser vid SÄPO och Stockholmspolisens. Av förundersökningsprotokollet att döma kan man utläsa att jag var den mest misstänkte, men protokollet är hemligstämplat med hänvisning till rikets säkerhet. Själv kallar jag den för SÄPOs treåriga köttfärsutredning. I förundersökningen förekom troligen telefonavlyssning av såväl min som min hustrus telefoner. Det är i alla fall helt klart att min telefon var avlyssnad och även hustruns var illegalt avlyssnade.

Den 2 juni i år åkte jag och min hustru på en Ålandskryssning. Jag läste i en Ålands-tidning en artikel om advokaten Pelle Svensson, när ett par slog sig ned vid vårt bord. Mannen och kvinnan pratade inledningsvis om helt allmogliga saker. Mannen hade varit bussförare – på samma linjer som jag kört en gång i tiden. Han berättade att han kände flera poliser och att han av någon fått veta att "juden Palme skjutsits av en polis som ingick i en organisation". Jag tyckte inte att det fanns någon anledning att föra den konversationen vidare.

Tre av de fyra gånger jag har förhörts under min polistid gällde det Palmeutredningen. Två gånger hördes jag under internutredningen. En gång i förundersökningen jag nämnde ovan.

Thomas Kangers bok

Den 13 oktober 1987 hade Thomas Kanger presskonferens angående sin bok *Mordet på Olof Palme*. Jag visste i förväg att Kanger höll på med en bok, men trodde att den handlade om Bertil Ströberg. Dagen före presskonferensen klockan 12.20 blev jag uppringd av vakten på Polhemsgatan 30 (Rikspolisstyrelsen) och när jag kom dit väntade Thomas Kanger och *Aftonbladets* Stefan Borg på mig. Kanger förde

ordet och presenterade det som sedan stod i boken. Vårt samtal fördes dock inte särskilt länge, eftersom jag hade ett möte avtalat på annan plats i Stockholm redan klockan 13.00. Någon timme senare kunde Anders Larsson mot betalning överlämna en kopia på sidorna 194-204 i boken till den i förra artikeln omtalade riksdagsstenografen.

Kanger uppgav sig i medierna ha haft en överenskommelse med en Palmeåklagare, som han fick stora delar av utredningsmaterialet från. Anna-Lena Lodenius har i SSUs tidning *Frihet* framfört en misstanke om att åklagaren ifråga var K G Svensson. Svensson känner jag väl sedan 1963 och jag tvivlar på Lodenius påstående. Själv har jag anledning att tro att det var en helt annan åklagare.

Några dagar innan ebberiet på allvar bröt ut i medierna blev jag uppringd av Kanger igen. Kanger ville ha uppgifter om PKK, något som han inte fick. När han inte fick några uppgifter om PKK frågade han om jag inte omplacerats än. Några dagar senare fick jag av min chef officiell bekräftelse på att jag var inkompetent som SÄPO-polis och att man redan 1983 velat överföra mig till den öppna polisverksamheten. Dock hade det tydligen tagit fyra år att komma till skott. Chefen upplyste mig också om att jag 1974 lämnat en felaktig uppgift i en PM om en topphemlig myndighet. Jag bad omgående därefter SÄPO-chefen Sune Sandström om att bli omplacerad.

Varför dök man inte 1986?

På initiativ av förre chefen för rikskriminalen Tommy Lindström ordnades sommaren 1997 dykningar i Klara sjö efter mordvapnet. Många frågar sig säkert varför dykningarna inte utfördes redan sommaren 1986. Redan då var Christer Pettersson det hetaste spåret i utredningen, men mordutredningen styrdes som bekant i annan riktning under Hans Holmér's ledning.

Själv betraktar jag det första årets vilseledande utredning som en upprepning av utredningen om "sjukhusspionen" i Göteborg. Där var det utredarna och huvudaktörerna under justitieminister Lennart Geijer som själva utredde. Behjälpliga var bland annat socialdemokratiska poliser vid SÄPO i Göteborg. Inte att undra på att ingen skugga kastades på "SÄPO", medan däremot SÄPO drabbades av utredningen.

Från våren 1986 var SÄPOs främste expert på högerextremism Bengt Lööw, gift med förra statsrådet och ordföranden i socialdemokratiska kvinnoförbundet Maj-Lis Lööw. Med sina "utomordentliga kontakter" i statsförvaltningen var han självskrivnen att ta hand om utredningar om de "högerextremistiska objekt" medierna skrev om.

Han kunde tillsammans med chefen vid subversionsroteln redan från april 1986 utreda de så kallade högerextremisterna i Palmeutredningen. Anders Larsson samt den omtalade riksdagsstenografen. Kanske också en riksdagsnotarie och andra. Stor hjälp fick SÄPO av Joel Haukka, som via försvarets SSI lämnade sina rapporter till SÄPO. SÄPO-chefen förnekade detta i *Svenska Dagbladet*. Haukka själv förnekade också att han arbetat med saken och att han rapporterat. Jag vet att riksdagsstenografen kommer att läsa denna artikel i *Contra*. Jag hoppas att han inte sätter sitt kaffe i vrångstrupen när jag berättar att Joel Haukka till sina vänner sagt att jag, Stig Johansson, höll på med någon utrikespolitisk verksamhet och skaffade information till den från riksdagsstenografen. Vid SÄPOs regionkonferens 1987 påstods det att Joel Haukka var min "källa". Jag har aldrig talat med Haukka, men vid några tillfällen stött på honom i Stockholms City och då följt efter honom, utan att upptäckas.

Reportrarna Thomas Bresky och Lars Borgnäs har till sina program i "Norra Magasinet" haft Anders Larsson som en av sina främsta källor. De har också fått uppgifter från två SÄPO-poliser, varav den ena uppträdde anonymt i programmet *Striptease*. Minst nitton personer, flera av dem personer vid SÄPO som tjänstgjort tillsammans med mig, har trott att det var jag. Jag visste från början vem det var. Och det var inte jag.

Det ödesdigra brevet

I medierna har det ibland berättats om ett brev som riksdagsstenografen skrev. Brevet var ett slags intyg att Anders Larsson var en "hygglig person", avsett att användas i en arbetsrättslig konflikt, Anders Larsson hade fått sparken. Det var Anders Larsson som bett riksdagsstenografen att skriva brevet. I *Aktuellt* lördagen den 30 maj 1987 uppgav Lars Adaktusson att jag uppgivit att jag hade förtroende för riksdagsstenografen. Det var korrekt.

Omedelbart efter sändningen blev jag uppringd av SÄPO-chefen Sven-Åke Hjälmroth som bad att få Adaktussons uppgifter bekräftade. Han bad mig också att komma ner till honom på hans tjänsterum omgående på måndagsmorgonen. Därefter ringde en SÄPO-intendent som undrade vad som var på gång. Intendenten har, liksom jag, påstått tillhöra en för oss okänd organisation, "De vita männen". Jag har blivit förhörd av en kommissarie vid SÄPO om saken, han ville inte förklara för mig vad jag skulle ha haft för uppgift i denna för mig okända organisation.

Sedan jag på måndagsmorgonen talat med SÄPO-chefen bad han mig gå till P G Näss, som var byråchef vid SÄPO. Näss visade mig en fotostatkopier av det sedan beryktade brevet, som skrivits av riksdagsstenografen den 10 februari 1986. Jag ifrågasatte omgående dess äkthet, då jag såg att brevhuvudet från riksdagen i själva verket var ett inkopierat visitkort. Det uppgavs sedan att SÄPO, det vill säga jag, bett riksdagsstenografen att skriva brevet till Anders Larsson. Jag hade aldrig tidigare sett brevet. När jag senare talade med riksdagsstenografen bekräftade han att han vid ett tillfälle lämnat två visitkort till Anders Larsson.

Jag fick ytterligare ett samtal på kvällen den 30 maj, från en journalist vid *Ekot* i Göteborg. Reportern uppgav att jag i en artikel av *GT*-journalisten JF från november 1986 påstods vara hans källa i en artikel – högst felaktig sådan – om mordutredningen. JF uppgav att han fått mitt namn från SÄPO-chefen Sven-Åke Hjälmroth. Jag träffade senare en gång JF. Han bad då om ursäkt för att han felaktigt citerat mig samt uppgett mig som källa och berättade hur han komponerat artikeln på grundval av olika artiklar som publicerats i andra tidningar. Jag förlät honom och väljer därför att här kalla honom enbart för JF.

Än är mordet på Olof Palme inte uppkälat – åtminstone inte juridiskt.

Contra i Sankt Petersburg: Reformerna är fast förankrade

Text & foto: Tommy Hansson

Bara ett par dagar innan *Contras* reporter anlände till Sankt Petersburg mördades stadens populära vice borgmästare, den 36-åriga reformvännen Michail Manevitj. Trots att mord på högt uppsatta personer tillhör vardagen i dagens postkommunistiska Ryssland var chocken stor efter Manevitjs frånfälle. Dådet blyxtbelyser ett av de största problemen i dagens Ryssland – upprätt-hållandet av lag och ordning. Men det finns också en hel del som redan fungerar mycket bra och annat som nog kommer att göra det i en icke avlägsen framtid.

Vice borgmästare Michail Manevitj sköts till döds på Sankt Petersburgs huvudgata Nevskij Prospekt den 19 augusti 1997. Mordet påminde på ett nästan skrämmande sätt om mordet på John F. Kennedy 1963. Manevitj, som gick i spetsen för Sankt Petersburgs privatiseringssträvanden, satt i passagerarsätet i sin mörkblå Volvo tjänstebil när en prickskytte öppnade eld från vinden till en byggnad med adress Nevskij Prospekt 76. Åtta kulor från mörkdarens AK-47 Kalasjnikov trängde igenom vindrutan och taket till den oskyddade bilen, varav fem träffade Manevitj i bröstet och nacken. Attentatsoffret dog på vägen till sjukhuset.

En kula snuddade även huvudet på Manevitjs hustru, Marina, som satt i baksätet. Efter en kort sjukhusvistelse kunde hon vila ut i hemmet under polisbevakning. Föraren undkom oskadd från attentatet.

Ingen återvändo

Antalet mord och självmord har ökat tämligen dramatiskt i det fria Ryssland. Det anses att den organiserade brottsligheten, populärt kallad maffian, bär en stor skuld till den galopperande mordfrekvensen. Som bekant tycks den ryska maffian ha utsträckt sin verksamhet även till Sverige.

Contras reporter i Sankt Petersburg med den ryska östersjömetropolens gamla hamn och Peter Paulsfästningen i bakgrunden. Bland de politiska fångar som en gång i tiden var internerade i fästningen märks Fjodor Dostojevskij. (Foto: Håkan Jyde)

Ändå var det ingen som likgiltigt ryckte på axlarna inför mordet på Michail Manevitj.

Manevitj ansågs nämligen vara en briljant nydanare, en av de välutbildade höga politiker som insåg nödvändigheten av att privatisera och reformera Rysslands ekonomiska och politiska liv. Den ryske förste biträdande premiärministern Anatolij Tjubajs, en vän och kollega till Manevitj, lovade att myndigheterna skulle göra allt för att spåra upp mördaren:

"Han betalade med sitt liv", citerades Tjubajs i den engelskspråkiga tidningen *The St. Petersburg Times* 19 augusti och syftade på Manevitjs ansträngningar att göra Ryssland till "ett bättre land där de unga kan välja sitt yrke och de gamla kan få ut sina pensioner." Tjubajs liknade mordet på Manevitj vid en attack på reformpolitiken – en attack som måste bemötas med samma mynt:

"De ger oss inget val. Det gäller antingen oss eller dem. Det finns ingen medelväg."

Det har spekulerats i både Ryssland och utlandet om orsakerna till mordet på Manevitj. Det mesta tyder på att vice borgmästaren fick plikta med livet därför att han på ett eller annat sätt stött sig med mäktiga affärsintressen. Beredvilligheten

att tillgripa extremt våld när inget annat hjälper säger något om moralen i dagens Ryssland.

Och visst kan skurkar och reaktionärer slå skallen av en eller annan obekvämlig person – reformerna har nu fått en sådan förankring att någon återvändo inte är möjlig. Det är i alla fall det man gärna vill och troligen också har anledning att tro. För äyrygt slås man av den intensiva affärsverksamhet på gräsrotsnivå som tycks pågå överallt i denna femmiljonersstad – på gator och torg säljs exempelvis de populära *babusjka*-dockorna, lackskrin, Fabergé-ägg, smycken, uniformspersedlar, fickpluntor från kommunisttidens krigsmakt, Lenin-byster, T-shirts och så vidare. Till och med hotellkyparna jobbar hårt med att kursa rysk kaviar, kristallglas, vodka och den uppskattade och prisbilliga *Sovjetskoje champagnskoje* (ett hyggligt gott mousserande vin av champagnekaraktär) och mycket mer.

Vackra byggnader

Om våldet och brottsligheten i stort – både manlig och kvinnlig prostitution florerar exempelvis i oroväckande grad – tillhör Petersburgs definitiva minusposter, så finns det flera betydelsefulla plusposter. Bland

det första en resenär från Sverige konfronterats med är tunnelbanan, som lär ha varit fullt godkänd redan under sovjettiden och som säkert inte blivit sämre under det nya styret. Tågen går dessutom till skillnad från Stockholms motsvarighet regelmässigt i tid. I Sankt Petersburgs metro är det rent, snyggt och ordningsamt. Efter inpasserandet genom spårrarna, vilket sker via pollettinkast, anträds en vanligen lång nedfärd medelst rulltrappa, under vilken trafikanterna uppmuntras med en rad förmaningsrop. Vid slutet av rulltrappan sitter i en kur på perrongplanet en (kvinnelig) tjänsteman, som ser till att trafikanten står till höger i rulltrappan och lämnar plats för medresenärer som vill fram snabbare. Dessa kontrollanter förefaller dock föga effektiva utan är nog mest en relik från sovjettiden.

Det skall inskjutas att Petersburgs offentliga transportnät även omfattar ett utmärkt och punkligt trådbussystem. Något klotter ser man över huvud taget inte till – vare sig i tunnelbanan, i anslutning till trådbussarna eller annorstädes. Och det är mycket billigt att färdas offentligt.

Något som turisten uppskattar är naturligtvis också det faktum att stadens affärer är öppna från morgon till kväll under alla veckans dagar.

Turistens kanske allra främsta glädjämne är nog ändå Petersburgs många otaliga, vackra byggnader. Först måste naturligtvis det otroliga Vinterpalatset, ritat av tsar Peter den stores italienske favoritarkitekt Rastrelli, nämnas. Det ligger där intill stadens gamla hamn likt en jättelik

St. Petersburgs huvudgata Nevskij Prospekt är 4,6 kilometer lång. Th syns en hållplats till en av de trådbusslinjer som tar folk till den stora stadens olika delar. Det var på denna gata som vice borgmästare Michail Manevitj mördades av en krypskytt i augusti.

pjäs i grön marsipan och socker, och tanken svindlar inför tanken på hur många tjänare som måste ha gått åt att hålla detta mastodontbygge igång. Det var detta arkitektoniska mästerverk som de bolsjevikiska barbarerna besköt från krigsfartyget Aurora under statskuppen i november 1917.

Rastrelli är även upphovsmannen till Peter den stores sommarresidens Peterhof (som också är namnet på ett populärt och välsmakande öl) vid Finska viken, en nätt "barre" som efter de tyska nazisternas förstörelse under Leningrads belägring numera restaurerats till sin forna prakt. Peterhof är främst berömt för sina fontäner.

Den ryska ortodoxin

Att uppleva en rysk-ortodox gudstjänst är en upplevelse. Eftersom *Contras* reporter bodde på Hotell Moskva mitt emot Alexander Nevskij-klostret, passade det bra att bevista en söndagsmessa i klostrets kyrka. För en utomstående ter sig en rysk-ortodox gudstjänst som ett sällsamt, kanske bisart och uråldrigt skådespel. Gudstjänstens inledande part försiggår för övrigt bakom stängda dörrar och är en angelägenhet för prästerskapet. Därefter slås dörrarna till koret upp, och (den stående) menigheten – som dessförinnan passat på att tillbedja sina speciella helgon genom korstecken, bugningar och kyssar – bereds tillfälle att tillgodogöra sig Skriftens ord.

Men det är inte ryska som talas, utan kyrkoslaviska som i princip endast prästerna förstår. Talas, förresten. Praktiskt taget hela gudstjänsten sjungs fram som en växelsång mellan prästerna sinsemellan och mellan prästerskapet och kören. Det är oerhört vackert och skänker en helighet åt skådespelet. Tyvärr är dock inte religionsfrihet ett värde som står särskilt högt i kurs hos den ryska kyrkan – tvärtom arbetar den aktivt för att begränsa densamma.

Sankt Petersburgs mest berömda kyrka kallas i dagligt tal "Blodskyrkan" men heter egentligen Frälsarens kyrka av det spillda blodet. (Se omslagsbilden). Det vill säga det blod som spilldes då den reformvänliga tsar Alexander II mördades av en anarkistisk våldsvärkare 1881 på samma plats där kyrkan nu lockar besökaren med sina grönskimrande kupoler. Det

Marknadsföringen för skilda produkter i Ryssland har som synes ännu ej drabbats av politiskt korrekta kampanjer mot tobaksreklam. Här ohejdad amerikansk cigarettreklam utanför Hotell Moskva, en mastodontisk kvarleva i grå betong från sovjettiden.

Tsar Peter den stores sommarresidens Peterhof vid Finska viken är ett pålitligt turistnöje, berömt för sin park med fontäner. Slottet förstördes under den tyska belägringen men är nu restaurerat till sin forna glans. Ett utmärkt ryskt öl har hämtat sitt namn efter Peterhof.

var samme Alexander som avskaffade den ryska livegenskapen, och man kan spekulera i vad som hade hänt om han inte blivit mördad; sonen Alexander III blev till följd av mordet på fadern en förbittrad reaktionär och underlättade sannolikt genom sin inskränkta politik för kommunisterna att komma till makten. Alltnog, Blodskyrkan invigdes i augusti 1997 efter en 27 års lång restaurering och lockade en mycket stor åskådarskara.

Det är säkert sant att det ryska folket förmådde uthärda 75 års kommunism med hjälp av vodkan (som också sänkt medelåldern rejält). Men i ännu högre grad fungerade den ryska ortodoxin, som varken Lenin, Stalin, Brezjnev eller någon annan kommunistisk potentat förmådde utrota, som ett verksamt reningsmedel mot den kommunistiska synden.

"Går väldigt bra"

Framsynta svenska företag har sedan en längre tid kastat sina blickar österut, mot den väldiga ryska marknaden som börjar breda ut sig bara en timmes flygresor från Arlanda. Det finns förvisso risker och olägenheter i form av brottslighet och diverse byråkratiska kvarlevor från den onda tiden. Tiggeriet är utbrett och ibland besvärande, och på arbetsrättens område finns oerhört mycket att göra. Förstäderna är osedvanligt gråa och trista. Ändå bär några dagars vistelse i Sankt Petersburg vittne om att det ryska samhället av allt att döma har en oerhörd potential. Det är dock sant

att en del av det som turisten kommer i kontakt med fungerar bristfälligt eller inte alls.

Här är en varning på sin plats. Västvärlden gör klokt i att inbjuda Ryssland till samarbete på många olika plan. Om ryssarna känner sig utanför den demokratiska gemenskapen kan landet mycket väl slå in på en icke önskvärd väg och inleda intimt samarbete med diktaturer av typ Kina och Iran. Ett sätt för väst att förhindra en sådan utveckling vore att bjuda in Ryssland till den västliga försvarsalliansen NATO. Ryssarna gillar definitivt inte att ett antal östeuropeiska länder men inte de själva numera är på väg in i NATO.

En resa med det ryska flygbolaget Aeroflot liknar ingenting annat. Som synes "pryder" hammaren och skäran alltjämt Aeroflot-planen. Th syns en militär övervaka att allt går korrekt till vid bordningen.

En som kan vittna om Rysslands och den ryska östersjömetropolens möjligheter är Anders Hedman, en *Contra*-bekant som numera trivs förträffligt som välavlönad chef för Nordiska ministerrådets informationskontor i Sankt Petersburg med stationering intill den berömda Kazankatedralen, som fungerade som ateistiskt museum under kommunisttiden. Till tidningen *Affärsresandören* (nr 2 1997) sade Hedman bland annat:

"Om man startar affärsverksamhet i S:t Petersburg får man räkna med att det tar upp till två år att komma in på marknaden. Det går väldigt bra för många nordiska företag som har etablerat sig här, men man måste framför allt se på regionen som en potentiell marknad på sikt."

Inga snabba klipp, således, utan snarare är det en långsiktig strategi som är värd att satsa på i Ryssland och Petersburg.

När det gäller turismen kan man konstatera att den strida turistström som vällde in i Ryssland innan det sovjetiska sammanbrottet har bedarrat något under senare år. Priserna har gått upp och de baltiska staterna har blivit seriösa konkurrenter om turisternas gunst. Estlands huvudstad Tallinn har till exempel blivit en svår medtävlare till Sankt Petersburg.

Många finska turister väljer att stanna i Viborg till förmån för Sankt Petersburg. Den ryska östersjöstaden har dock mycket att erbjuda. På sommarens vimlar det exempelvis av trevliga uteserveringar längs promenadstråken, vilka är fyllda av flanerare till långt in på nätterna.

Maktspelet i Västasien

Under åren omkring 1980 samlades många av västvärldens strateger och underrättelsechefer i det vackra 1100-talsslottet Leeds Castle i Kent, England, för att presentera kartläggningar av sovjetisk subversion tillsammans med bedömningar av sovjetiska avsikter.

Vid mötena, som var hemliga, initierades framgångsrika åtgärder mot sovjetkommunismen. Under en Leeds Castle-konferens organiserades vapensändningar till den antisovjetiska gerillan i Afghanistan. Deltagarna förenades av övertygelsen om att sovjetkommunismen måste besegras samt att detta var möjligt.

Operativa underrättelsemän ivrade för nya, finurliga metoder med vilka man kunde få kännedom om sovjetledningens planer, medan värden för konferenserna, Geoffrey Stewart-Smith, då chef för Foreign Affairs Research Institute, London, och brittisk före detta arméofficer och parlamentsledamot, hävdade att alla behövliga uppgifter om kommunistiska intentioner kunde skaffas med mycket enkla åtgärder. Allt fanns publicerat, sade han från podiet: Det var bara att gå in i välsorterade vänsterpolitiska bokaffärer och köpa relevanta böcker, tidskrifter och tidningar.

Snart inställdes Leeds Castle-konferenserna. Utlovade finansiella bidrag upphörde. Stewart-Smith och hans förlagsverksamhet samt forskningsinstitutet och dess nyhetstjänst skönstaxerades, och allt gick i konkurs. För sent framkom bevis på att några KGB-män hade åstadkommit detta med minutiös manipulering och med hjälp av underagenter inom Inland Revenue, det brittiska skatteverket. Stewart-Smith hade under många år kunnat använda öppna källor för publicering av värdefulla uppgifter om sovjetiska avsikter, men planeringen av hans egen undergång hade inte beskrivits i den litteratur han hade köpt.

Moskvas hemliga plan

Mitt engelskspråkiga radioprogram, *Magazine North*, som sänds från Nicosia

över kortvåg (6 150 MHz) av Radio Bayrak International, fyller snart tio år och har sedan starten innehållit många inslag om Rysslands strategiska avsikter både före och efter det som nu allmänt beskrivs som slutet på det kalla kriget. Otaliga fakta från både öppna och dolda källor visar att Sovjetunionen hade en "hidden agenda" (hemlig dagordning), en hemlig utrikespolitisk plan, som Moskva inte har övergivit, men som ägnas ganska ringa uppmärksamhet, eftersom många västliga analytiker numera prioriterar kartläggning av miljöaktiviteter och islamister.

Nyligen var min programgäst i två upplagor en av Storbritanniens före detta överbefälhavare, Admiral of the Fleet sir Edward Ashmore. "Rysslands egentliga avsikter har aldrig med säkerhet kunnat tolkas", sade amiralen och tillade att detta gällde även nu, när tiotusentals ryssar har bosatt sig på Cyperns södra, grekiska del, där hundratals ryska finansföretag har upprättats, och där ryssar även bygger militära baser.

För Bülent Ecevit, Turkiets vice premiärminister, är dessa ryska aktiviteter ingen gåta. Enligt honom förbereder Ryssland, i samarbete med Grekland, Syrien och PKK, krig mot Turkiet. "Ortodox" (alltså rysk-grekisk) strategi är, enligt Ecevit, att så snabbt och obemärkt och med subversion försvaga Turkiet.

Den 21 juli i år sade USAs vice utrikesminister Strobe Talbott i en föreläsning vid Paul H. Nitze School of Advanced International Studies, Washington D.C., att Rysslands strategi i "Centralasien" och "Kaukasien" sedan flera år har varit att skapa konflikter och därefter framställa de egna intressena som outhärliga för lösning av dessa konflikter.

Samma dag hölls ett annat föredrag i Washington av den republikanske Kansas-senatorn Sam Brownback. Hans betraktelse, med titeln "The Silk Road Strategy: American Foreign Policy in Euroasia" var kritisk mot Clinton-administrationens "ansträngningar" att behaga Moskva med eftergifter. Stater, som efter Sovjetunionens upplösning, hade blivit självständiga, såg president Clinton fortfarande som Moskvas egendom, sade Brownback och ivrade för att USA utan

Av Bertil O. Wedin

dröjsmål gjorde dessa länder (Azerbajdzjan i synnerhet, enligt implicering) till sina vänner. Med en sådan politik skulle följande kunna uppnås enligt Brownback:

1. En spridning av "anti-västlig, iransk extremism" kunde hindras;
2. Rysk maktspredning skulle hindras av att de berörda länderna blev "motbalans";
3. USA kunde få ökad tillgång till Kaspiska havets naturgas och olja;
4. Regionen kunde effektivt öppnas för västlig demokratisering.

Återgång till "The Great Game"?

Azerbajdzjans president Gejdar Alijev besökte USA i augusti och godkände ett avtal mellan sitt land och åtta ledande amerikanska petroleumföretag, bland annat Texaco, Mobil och Amoco. Azerbajdzjan fick tio miljarder dollar, och dess ambassadör i USA uttalade: "Äntligen förstod Washington att Azerbajdzjan är dess viktigaste strategiska partner i regionen".

Regionen ifråga har flera namn, varav "Centralasien" har blivit vanligt på senare tid, men eftersom Asiens centrum ligger långt öster därom bör det sättas inom citationstecken eller ersättas av "Västasien" eller "Främre Orienten".

Med oljekontraktet har maktspelet i regionen inte slutat. Olika starka intressen har olika meningar om hur den azeriska oljan ska transporteras till omvärlden. Ryssarna vill ha en pipeline till Novorossijsk vid Svarta havets ryska kust. Turkar och amerikaner tycks vilja ha en pipeline genom Georgien och Turkiet ända till östra Medelhavet. Iran och Irak ser sina intressen hotade av kontraktet. Israel stöder det. Armenien försökte förhindra det. Rysk strategi tycks vara att uppmuntra motsättningarna för att kunna dra fördel av dem på sätt som inte lätt kan förutses.

USAs vice utrikesminister Strobe Talbott har varnat för en "atavistisk" följd av maktspelet i regionen, en återgång till "The Great Game", som ägde rum inför det Ottomanska Rikets upplösning, då området invaderades med hopp om att få så många fördelar som möjligt. "The Great Game" var ett otroligt maktspel, som engagerade många färgstarka äventyrare och som inspirerade bland annat Rudyard Kiplings och Peter Hopkirks författarskap.

(Forts på sidan 21)

Mobbingen har många skepnader

—Av Göran Albinsson Bruhner—

I det socialdemokratiska löftesskrytet sägs, att i den mån Sverige inte har, så skall Sverige få, världens bästa skola. Förmodligen såsom ett led i dessa strävanden har skolministern aviserat en speciell lag mot mobbing.

Denna utfästelse är i realiteten ett dubbelt underbetyg åt den svenska skolan. För det första tager regeringen för givet, att omgångsederna blivit så råa och lärarna så passiva att gällande lagar och ordningsregler inte förslår. För det andra representerar lagstiftningspropäerna ett ideologiskt haveri. Trots att läroplanerna prioriterar träning i social gemenskap framför kunskapsinhämtning växer kamratförtrycket.

Många skepnader

Mobbingen ter sig ofta förbryllande. Till synes väluppfostrade och välanpassade barn kan plötsligt förvandlas till små böddlar. Offret kan likaväl vara den duktigaste som den trögaste eleven.

Undersökningar har visat att mobbingen också ökar på arbetsplatserna. Mest utsatta är kvinnor i mansdominerade yrken, och män i kvinnodominerade yrken.

Mobbing kommer i många skepnader. Den drabbar inte bara individer utan även idéer och dessas bärare i form av organisationer och tidskrifter. Liksom all mobbing är denna variant känsloladdad, men den är därtill överlagd och målmedveten.

Jag har följt den politiska och ideologiska debatten under många år och vill påstå att *Contra* har varit utsatt för konstant mobbing. Tidskriftens existens har mestadels förtigits. Och när den någon gång omnämnts, har det varit i svepande och nedsättande ordalag.

Contra har konsekvent och ihärdigt avslöjat kommunistiskt tyranni. I dess spalter har dissidenter fått komma till tals. De baltiska ländernas frihetsdrömmar har hållits levande.

Det är alltid de starkare som mobbar de svagare. Den i medier och kulturaktiviteter dominerande vänstern har haft såväl motiv som möjlighet att mobba *Contra*. Vänstern sätter i hög grad den allmänna tyckaragendan. Tyvärr har det därför i

många borgerliga kretsar varit inopportunt att beakta *Contra*.

Svårt få upprättelse

Erfarenheten visar att det regelmässigt är svårt för en mobbad att få upprättelse och av förtryckarna bli accepterad såsom likvärdig. *Contra* får hämta styrka ur vetskapen att hittills ha haft rätt. Och eftersom de kommunistiska strukturerna visat sig seglivade i de forna sovjetsatelliterna måste upplysningskampen fortsätta.

Jag vill gå så långt som att påstå att det till och med förekommer mobbade stater. Ett frekvent objekt för internationellt över-sitteri är den europeiska klassens ljus, det beständigt framgångsrika Schweiz.

Så länge det funnits jämförande statistik har Schweiz tävlat om tätpositionen i välstånd. (Sverige har på 20 år halkat ned från

Gästskribenten

tredje till sjuttonde plats.) Schweiz har låga skatter, obetydlig statsskuld och få arbetslösa.

Även politiskt är Schweiz ett mönsterland. Dess neutralitet är så strikt, att den inte ens tillåter medlemskap i FN. Den yttre freden motsvaras av en inre fred. Bland annat genom ett starkt decentraliserat styre lever fyra språkgruppen i god sämja.

Sedan kommuner och kantonen fattat sina beslut återstår inte mycket för den federala statsmakten att bestämma. Det allomfattande folkomröstningsinstitutet har gjort Schweiz eftettänksamt och verkat som en effektiv broms på förhastade beslut.

Schweiz politiska stabilitet och ekonomiska framgångar har väckt mer avund än beundran. Jag minns hur vanligt det var i Sverige att under 50- och 60-talen göra narr av det trögrörliga och reaktionära alplandet.

Den dvärgalåten tystnade, när det visade sig att Schweiz undgått de misstag och excesser som placerade Sverige i ett permanent kristillstånd. Den schweizerfranken som för inte så länge sedan motsvarade en krona kostar nu betydligt mer än fem kronor.

Fördomar

Att schweizarna är rika sägs bero på att deras banker förvaltar skattesmitares, knarkhandlares och tredje världens diktatorers tillgångar.

Det är på dessa fördomar som ordföranden i amerikanska senatens bankutskott, New York-senatorn D'Amato, spelar. I röstvärvande syfte hotar han de schweiziska bankerna med näringsförbud i USA, ifall de inte ovillkorligen gör avbön för påstått fiffel med judiskt flytkapital.

I själva verket mäts banksektorns bidrag till den schweiziska nationalprodukten i ett ensiffrigt procenttal. Men att övertyga världspopulismen härom torde knappast vara möjligt.

Den vill helt enkelt inte veta sanningen om krafterna bakom det schweiziska välståndet. Ty det är ju svårt att mobba ett land därför att arbetsmoralen är hög, företaget idogt och utbildningen god.

Göran Albinsson Bruhner är filosofie licentiat och krönikör i Svenska Dagbladet. Han har varit VD för Studieförbundet Näringsliv och Samhälle och chef för Svenska Dagbladets näringslivsredaktion.

SVERIGE-NYTT

*Contra*s notisavdelning har i detta nummer sammanställts av Carl G. Holm och Tommy Hansson. De källor som refereras är inte direkt citerade, utan texten är *Contra*s sammanfattning av originalkällan, om inte annat markeras med citations-tecken.

Socialister och nykterister

I slutet av 1800- och början på 1900-talet, när bryggerinäringen sökte etablera sig i Sverige, gällde det att vara på bettet opinionsmässigt. Det framgår inte minst i boken *Göteborgs stads historia. Näringsliv och samhällsutveckling. Del 2* av Martin Fritz. Bryggarna hade ett icke obetydligt motstånd att kämpa emot.

Ett exempel på detta är, att inför ett kommunal- och riksdagsval beslöt Pripps styrelse hösten 1907 att med en större penningssumma stödja ett förslag från bryggaren Melcher Lyckholm i syfte att om möjligt utestänga "socialister och nykterister" från de politiska församlingarna.

Sekelskiftesbryggerierna lyckades inte fullständigt i sin behjärtansvärda strävan, men de var tidigt på bettet med vad som kan betecknas som modern marknadsföring inklusive klatschiga öletiketter och gratisutdelning av korkskruvar och blyertspennor med bryggeriets namn ingraverat.

RFSL och bastuklubbarna

Riksförbundet för sexuellt likaberättigande, RFSL, har öppet deklarerat att man avser trotsa den så kallade bastuklubb-lagen från 1988 vilken tillkom för att stoppa spridningen av HIV bland homosexuella män. Detta har föranlett skarp kritik från smittskyddsläkaren Jan-Olof Morfeldt, själv homosexuell, som inte förstår hur RFSL kan öppna bastuklubb samtidigt som HIV fortsätter att öka bland bögar.

"Alla vet ju att det var från bastuklubbarna smittan en gång började spridas över världen", citeras Morfeldt i tidningen *Dagen* den 23 juli 1997. Kanslichef Georg Sved vid RFSL försvarar dock bastuklubben med argumentet: "Det handlar om manligt och kvinnligt beteende. Män har en mer frikopplad sexualitet än kvinnor. Och om relationerna består av enbart män blir det

mer naturligt att ha sex frikopplat från andra känslor."

Ett av de oftast hörda argumenten som anförs till homosexualitetens stöd är att den homosexuella naturen ligger i generna och inte kan läras bort. En undersökning som gjorts av NARTH-institutet i USA visar dock att homosexuella via behandling kan bli heterosexuella. I undersökningen intervjuades 680 personer, varav 68 procent ansåg sig vara "uteslutande eller nästan uteslutande homosexuella". Efter en två-årig behandling var siffran nere på 13 procent. Vid slutet av forskningsperioden menade sig 33 procent av de intervjuade vara homosexuella.

NARTH står för National Association for the Research and Therapy of Homosexuality, en organisation som ägnar sig åt forskning, terapi och förebyggande av homosexualitet. Dess huvudkontor ligger i Encino, Kalifornien.

(Dagen, Stockholm)

Kärnkraften, Dahl och tankeförbudslagen

Trots beslutet om avvecklingen av den svenska kärnkraften och en snar stängning av Barsebäck intar ABB (Asea Brown Boveri) Atom i Västerås en offensiv hållning. Företaget är för närvarande genom sitt amerikanska dotterbolag

ABB Combustion Engineering sysselsatt med att bygga fyra nya kärnkraftverk i Sydkorea, ett av flera östasiatiska länder som satsar stort på kärnkraften.

-Vi hoppas dessutom kunna bygga ett femte kärnkraftverk i Finland efter valet där 1999, säger ABB Atom ABs biträdande informationschef Lars F Jansson till *Contra*. Jansson informerar också om att Annlyckats komma in på den hårda spanska marknaden vad avser försäljning av kärnbränsle.

I Sverige planeras det inte bara att avveckla kärnkraften. Det finns dessutom en så kallad tankeförbudslag, som gör det otillåtet att ens tänka på en vidareutveckling av den svenska kärnkraften. Denna rena öststatslagstiftning har, enligt vad *Contra* erfar från välunderrättat håll, sitt ursprung i dåvarande energiminister Birgitta Dahls besök vid kärnkraftverket i Oskarshamn för en del år sedan. Någon lokal skämtare hade satt upp en skylt med den raljerande texten "Oskarshamn 4" (det finns bara tre aggregat i Oskarshamn) inför Dahls besök. Den totalt humorbefriade Birgitta Dahl uppges då ha blivit så förtördnad att hon vidtog mått och steg i syfte att hindra alla svenskar att ens tänka tanken att utveckla kärnkraften i landet. Ergo tankeförbudslagen.

Historien lär faktiskt vara alldeles sann.

Planekonomin lever - konsumenterna betalar extra

Planekonomin är död trodde kanske en del, men de har tyvärr glömt bort att göra

upp räkningen med de ansvariga för den svenska kommunikationspolitiken. Under sommaren har bussföretaget Swebus haft en stor kampanj för att värva nya passagerare, bl.a. har man fått returbiljetten till halva priset. Därmed har man kunnat åka buss till en tredjedel av kostnaden för tåg samma sträcka. Trots att företaget uppges ha tredubblat sitt passagerarantal skulle det dock kunna vara bättre. Swebus, och andra privata bussbolag, är nämligen förljudna att köra vissa sträckor måndag-torsdag. Detta på grund av att SJ enligt lagen ska ha monopol på passagerartrafiken då. Drabbade är bl.a. sträckorna Stockholm-Sundsvall, Stockholm-Dalarna, Örebro-Stockholm och Malmö-Göteborg. Hur absurd situationen är förstår man om man betänker att bussarna från bland annat Uddevalla och Oslo stannar i Örebro på vägen till Stockholm. Där tar de upp passagerare som byter från anslutande bussar (vilket de alltså får) men måste neka dem som vill åka bara Örebro-Stockholm. Däremot får de ta emot passagerare i Kristinehamn (knapp 7 mil västerut) varför den ekonomiskt sinnade räknar ut att det blir billigare att först åka buss dit (åt det hållet går bra) och där ta buss tillbaka, via Örebro igen till Stockholm än att ta tåget. Det är nog inte många som förstår de vägar som tankarna vandrar (om de alls vandrar) hos våra planekonomiska byråkrater. Kommunikationsdepartementets motivering till denna lagstiftning är den "behövs för att utveckla järnvägen". Den sakkunnige Contra talar med är dock själv mycket kritisk till det hela.

På Swebus kallar man lagen "horribel" och om inte propositionen som kommer i vår om kommunikationspolitiken innebär några förändringar, överväger man att gå till Europadomstolen. Föga överaskande har SJ höjt priserna på just de sträckor där det enligt lagen inte får förekomma någon konkurrens. Någon som är överraskad?

Skatt för tiggare

Det är inte många skatter som inte har prövats eller diskuterats i Sverige. Motionerna till den Socialdemokratiska partikongressen tävlade med varandra om att hitta nya konstruktioner för att göra folket mer beroende av staten. Att de flitiga motionärerna emellertid missat vissa potentiella skattebetalare hämtar vi från den rumänska staden Timisoara där borgmästaren bestämt att tiggarna(!) ska betala in 40%

av de gåvor de får som skatt. Kanske kan det bli någonting för nästa SAP-kongress om 4 år att fatta beslut om. Då lär deras högskattepolitik driva ut tillräckligt många på gatorna för att skatteunderlaget ska bli riktigt hyggligt (Aftonbladet)

Göran Persson och bostaden i Malmö

I Storbritannien bor premiärministern i tjänstebostäder på 10 Downing Street (en liten bakgata nära regeringskvarteren vid Whitehall) och finansministern på 11 Downing Street. Av praktiska skäl kom nye premiärministern Tony Blair överens med finansminister Gordon Brown om att de skulle byta, så idag bor premiärministern faktiskt på nummer 11. Sedan åtskilliga år är Downing Street stängd för allmänheten av säkerhetsskäl.

I Sverige heter motsvarigheten till Downing Street Strömgatan och statsministerns officiella bostad kallades Sagerska Palatset, ända tills socialdemokratiska jämlikhetsivrare döpte om det till Sagerska Huset (vi tycker dock att Palatset är en mer träffande benämning). Fastigheten köptes av staten för 45,5 miljoner kronor och renoverades för 62,2. Den innehåller förutom en privatbostad åt statsministern också representationslokaler. Ingvar Carlsson var den förste statsministern som bosatte sig i Sagerska Palatset. Han ville egentligen hellre bo kvar i sin bostadsrätt i Tyresö (där föreningen räddades från konkurs av generösa bidrag från staten), men gick motvilligt med på att flytta in till Sagerska Palatset, för att minska kostnaderna för säkerhetsbevakningen. Den nya statsministern Göran Persson har dock inte fallit till föga för argumenten om säkerhetskostnader. Han har istället med sin nya fru skaffat en lägenhet i Malmö på 240 kvadratmeter och använder Sagerska Palatset endast som övernattningslägenhet.

En del Contra-läsare har misstänkt att Göran Persson använder regeringens privatplan (en Saab 340 och en Gulfstream IV) för veckoresorna mellan Stockholm och Malmö. Den lilla Gulfstream IV kostar 18.000 kronor i timmen att flyga. Så är det emellertid inte. Göran Persson flyger reguljärt och har ett årskort på Malmö Aviation för 84.000 kronor. Det betalas av staten.

Däremot kostar arrangemanget med två bostäder åtskilliga miljoner extra för

säkerhetsarrangemangen. Hur mycket extra är hemligstämplat.

(Sunt Förnuft)

Journalistkårens politiska sympatier

Vid Göteborgs Universitet har Kent Asp gjort en enkätundersökning om journalistkårens politiska sympatier (undersökningen gjordes 1995), jämförelsen är gjord med senast tillgängliga opinionsundersökning bland allmänheten (SIFO den 28 september 1997):

	Journalister	Väljarna
Vänsterpartiet	26	9
Socialdemokraterna	23	35
Miljöpartiet	18	6
Moderaterna	13	35
Folkpartiet	12	6
Centerpartiet	4	5
Kristdemokraterna	4	4

Allt fler lever på bidrag

Skattebetalarnas tidskrift Sunt Förnuft har försökt beräkna hur många svenskar som lever på bidrag – dit räknar man förtidspension, a-kassa och socialbidrag. År 1990 fick 15 procent av svenskarna i åldern mellan 16 och 64 år bidrag. År 1996 hade siffran ökat till 27 procent. Det är återstående 85 respektive 73 procent som ska stå för fiolerna. Summa bidrag ökade under perioden från 39,9 miljarder kronor till 86,4 miljarder kronor, men redan 1993 var bidragen uppe i 86,4 miljarder kronor. Det kan noteras att arbetslöshetsersättningen under de tre senaste åren minskade med över 5 miljarder på grund av skärpta regler. Istället ökade förtidspensionerna och socialbidragen så att totalsumman blev oförändrad. Den stora ökningen av både antalet berörda personer och beloppen förklarar naturligtvis av den kraftigt ökade arbetslösheten.

Byggnads struntar i LAS

Byggnadsarbetarförbundet i Lund har ett antal kontorsanställda. När man nu beslutat om att dra ner på antalet kontorsanställda menar man att det inte går att följa lagen om anställningsskydd (LAS). Därför struntar man i turordningsreglerna och säger upp en 55-årig kvinna. Den ansvarige pampen förklarade att man inte ville ha kvar kvinnan och att om en domstol skulle ge henne rätt skulle avdelningen strunta i domstolsutslaget och istället betala ett saftigt skadestånd.

UTLANDS-NYTT

En ångerfull terrorist

För tio år sedan dömdes den då 26-åriga nordkoreanska Kim Hyun-hee till döden av en sydkoreansk domstol. Tillsammans med en 70-årig manlig medhjälpare hade hon sprängt ett sydkoreanskt passagerarplan av typ Boeing 707 med 115 människor ombord – alla dog. Kim benådades emellertid efter att ha visat stor ånger. I fängelset genomgick Kim en religiös väckelse och har skrivit en bok som nu föreligger på svenska (Richters förlag) med titeln *Mitt hjärta gråter*.

Kim Hyun-hee föddes den 27 januari 1962 som dotter till en högt uppsatt tjänsteman inom det nordkoreanska utrikesministeriet. I sin bok vittnar Kim om hjärntvätt från tidigaste barnår, och de första ord hon fick lära sig var frasen "Tack Kim Il-sung, vår store ledare". De fem år familjen tillbringade på Kuba sedan fadern förflyttats minns Kim som en paradisk tillvaro. 19 år gammal rekryterades Kim till underrättelsetjänsten, och 1987 fick hon i uppdrag av Kim Il-sungs son, Kim Jong-il, att genomföra sprängningen av det sydkoreanska planet i syfte att störa förberedelserna inför de olympiska spelen i Seoul 1988 och få spelen flyttade. Till sin hjälp hade hon den 70-årige specialagenten Kim Seung-il.

Med sin dåvarande livssyn såg Kim Hyun-hee på uppdraget som "den största tjänsten" hon kunde göra sitt kommunistiska fädernesland och Kim Il-sung. Kim och hennes manlige kollega reste med falska identiteter som japanska turister och mottog vid en mellanlandning i Bagdad erforderlig sprängmateriel av ett annat agentteam. De kunde obehindrat smugla in bomben, och vid ytterligare en mellanlandning i Abu Dhabi kunde de båda nordkoreanska terroristerna obemärkt lämna planet. Kort senare sprängdes det.

I Abu Dhabi började emellertid säkerhetstjänsten fatta misstankar mot de båda "japanska turisterna" och höll dem kvar. De kunde dock flyga vidare till

Bahrain för vidare transport till Rom. Innan avfärden till Rom upptäcktes de båda terroristerna ha förfalskade pass, varför de greps. De båda Kim bet under de förhör de utsattes för enligt order sönder varsin cyanidkapsel. Den manlige Kim dog, men den unga kvinnan överlevde och fördes till Sydkorea för att ställas inför rätta. Kim förhöll sig till en början oberörd, men slutligen brast hennes motstånd. Kim Il-sungs lärjunge hade dött, och en ny Kim Hyun-hee föddes. Hon hade fått en Bibel av en kristen fängvaktare och blev, skriver hon, "överraskad och djupt rörd" av det kristna budskapet.

Kim benådades 1990 av dåvarande presidenten Roh Tae-woo. "Det var oförtjänt, precis som det nya andliga livet som Gud skänkt mig, trots mina djupa synder", skriver Kim i sin bok. Hon ser nu som sin uppgift att tjäna Gud genom att föra människor till Honom.

Clinton och regnskogen

Under sin resa till Centralamerika i somras besökte president Bill Clinton Braulio Carillo nationalpark i Costa Rica, en regeringsstödd regnskog som av Clintons stab bedömdes som den perfekta platsen på vilken Clinton kunde avleverera ett

rungande, miljövänligt tal.

–Vi förstör dessa resurser och utsätter oss själva för fara, dundrade Clinton från ett specialtillverkat podium och syftade på regnskogsskövlingen.

Problemet var bara att Vita husets personal efter det att de costaricanska världarna byggt nämnda podium bedömde att det var alltför avlägset lokaliserat – cirka 100 meter från en tillfartsväg – och att promenaden dit var på tok för obekvämlig för presidenten, som fortfarande gick på kryckor sedan han snubblat i fyllan och villan efter en sen kväll i sällskap med en professionell golfspelare.

Följaktligen beordrade Clintons medarbetare att en försvarlig del av den heliga regnskogen skulle avverkas med bulldozer. En asfaltremsa kom i dess ställe så att den amerikanske miljöpresidenten skulle kunna strutta fram på sina kryckor utan risk för att hålla sitt eldande tal till förmån för regnskogens bevarande.

–Costaricanerna var ivriga i att bana väg för presidenten, förklarade en Vita husmedarbetare nöjt efteråt.

–De verkade förstå hur viktigt hur viktigt detta fototillfälle var för oss...

(The American Spectator)

Avrättningsorgie i Kina

Av en rapport från Amnesty International framgår att antalet avrättningar i Folkrepubliken Kina ökade dramatiskt under 1996. Detta år dömdes 6 100 personer till döden, varav 4 367 avrättningar genomfördes. Det innebär att 17 personer om dagen dömdes till döden. Det röda Kina har avrättat fler människor under 1990-talet än resten av världen.

Det finns flera förklaringar till ökningen av antalet dödsdomar. En förklaring är de uppsnabbade rättegångsrutinerna, en annan den kinesiska antibrottskampanjen "Slå hårt" under vilken tiotusentals personer greps och dömdes. 1996 års statistik visar de högsta dödssiffrorna sedan 1983.

Amnestys siffror baseras på officiella rapporter från de kommunistkinesiska myndigheterna. Bakom statistiken ligger en skrämmande verklighet, där man kan dömas till döden också

för triviala brott som skattefusk och boskapsstölder. Många gånger är rättegångspraxisen helt godtycklig och summarisk. I provinsen Jilin i nordöstra delen av Kina tog det exempelvis sex dagar från det att en polisman sköts till döds fram till dess att den misstänkte dömdes och avrättades.

Antalet avrättade är en statshemlighet i det röda Kina – antalet kan därför i realiteten vara betydligt högre än vad Amnesty's siffror visar.

Spekulationer om Angola

I förra numret av *Contra* skrev vi under "Utlandsnytt" om situationen i Angola och den överhängande risken för ett nytt krig i det sönderslitna, afrikanska landet. Notisen byggde på oberoende källor. Befrielse rörelsen UNITAs London-kontor tar upp samma ämne i sitt nyhetsbrev *Angola 97*.

UNITA förnekar påståenden om att soldater från UNITA skulle ha kämpat på den numera avlidne diktator Mobutus sida i konflikten i före detta Zaire. ILubumbashi, som då var högkvarter för den allians som sökte störta Mobutu, hävdade en talesman för alliansen att man hade tillfångatagit åtskilliga UNITA-soldater som snart skulle visas upp för pressen. Så skedde aldrig.

Den angolanska befrielse rörelsen, som sedan 1966 leddes av Jonas Malheiro Savimbi, förnekar också att man skulle vara intresserad av en fortsatt väpnad kamp mot MPLA-regimen: "UNITA hade demobiliserat sina soldater, skickat sina generaler och högre officerare till den nyligen integrerade armén, sänt sina representanter till nationalförsamlingen i Luanda, börjat samarbeta för att utsträcka den statliga administrationen. Ändå spekulerade media i en förestående urladdning. UNITA, köd argumentet, skulle efter Mobutu stå i tur att falla. Högt uppsatta gestalter i den angolanska regeringen bidrog också till dessa rykten om krig."

UNITA ser MPLA-regimens agerande som led i ett försök att krossa en obekvämd medtävlare om makten och befarar en repris på vad som hände i samband med valen 1992, då MPLA utnyttjade sitt maktinnehav till att på alla plan motarbeta UNITA: ledande UNITA-representanter mördades, det myglades med valet, det spreds desinformation till internationella medier etcetera. UNITA anklagar också MPLA för att manipulera FN, som uppmanat medlemsländerna att vidta långtgående

sanktioner mot UNITA: "Efter hand som tal om sanktioner i Förenta nationerna och andra internationella fora vunnit burskap, har tjänstemän från MPLA-regeringen blivit alltmer aggressiva och upprepade gånger uttalat hot mot UNITA genom sitt vanliga språkrör, pressen i Lissabon."

Bland de sanktioner som föreslagits märks kravet att UNITA skulle stänga alla sina utlandskontor.

Det börjar jäsa på Kuba

Utvecklingen på Fidel Castros Kuba börjar nu gå i samma riktning som den en gång gick i Östeuropa. Det vill säga den ekonomiska krisen, förorsakad av planekonomin, tvingar fram ekonomiska lättnader, som blir början också till politiska lättnader.

Det är till exempel tillåtet att äga och använda dollar på Kuba, något som det bara för fem år sedan var stränga straff på. För dollar (som intjänas från turister eller kommer från "rika" släktingar i USA) går det att köpa västerländska varor.

Till och med inom media har det skett en del. Det finns några få oberoende journalister. Tyvärr blev en av de mest frispråkiga arresterad för någon månad sedan. Det var Raul Rivero, som drev den oberoende nyhetsbyrå Cuba Press. Nyhetsbyrå kunde naturligtvis inte publicera något på Kuba, men Rivero kunde överföra materialet till den kubanska frihetssändaren Radio Martí i Miami. När Rivero arresterats och säkerhetstjänsten (DGI) höll på med en husundersökning kom CNN till platsen. För CNN finns faktiskt på Kuba också. Visserligen hindrades CNN från att sända, men de finns i alla fall på Kuba.

Jury-systemet kritiserat

Att utse domare, nämndemän eller juryledamöter är en grannlaga uppgift. Det visade inte minst den dom mot svenska staten som *Contra's* Carl G. Holm uppnådde i Europadomstolen för de mänskliga rättigheterna.

Det finns kritik också i USA. I Colorado håller för närvarande ett principiellt viktigt fall på att prövas i en rad domstolar. Det gäller Laura Kriho, som blev uttagen som juryledamot genom det sedvanliga amerikanska "lotteriförfarandet". När det kom till att utse jury i ett narkotikamål ställde domstolen 350 frågor (!) för att avgöra om kandidaterna var lämpliga. Bland annat ställdes en rad frågor om kandidaternas inställning till narkotika.

Laura Kriho vägrade att svara på frågorna och det visade sig sedan att hon var den enda juryledamoten som inte instämde i att den tilltalade var skyldig. Därmed blev juryn "läst" och det avkunnades aldrig någon dom. Kriho blev senare åtalad för förakt mot domstolen, eftersom hon inte upplyst domstolen om sin drogliberala inställning – något som domaren ansåg var förklaringen till att Kriho ensam av alla juryledamöterna ville fria den tilltalade.

När drevet går...

sparas inga resurser. Donald Smaltz har utsetts att granska om Bill Clintons före jordbruksminister Mike Epsy gjort sig skyldig till korruption. Undersökningen har uppenbarligen varit grundlig, eftersom den tog tre år och kostade 9,2 miljoner dollar. Inför stort mediapådrag rapporterade Smaltz att Epsy var skyldig. Upprinnelsen till det hela var påståendet att Epsy och hans flickvän Patricia Dempsey låtit sig bjudas på en fotbollsmatch av livsmedelsföretaget Tyson Foods.

Leon Klinghoffer

var rullstolsbunden och kastades i vattnet från kryssningsfartyget Achille Lauro i Medelhavet 1985. Klinghoffer, som avled omedelbart, var offret för en terroristattentat som iscensattes av palestiniern Mohammed Abul Abbas. Leon Klinghoffers barn har stämt PLO på skadestånd för sin fars död och den amerikanska domstolen har krävt att representanter för PLO (inklusive Yassir Arafat) ska lämna in muntliga eller skriftliga redogörelser för PLOs roll. Vid ett liknande krav mot PLO från den resebyrå som stod för arrangementet (och ville göra PLO ansvarigt för resebyråns förluster) lovade PLO först att avge ett yttrande, men drog sig sedan ur i sista stund.

Uppenbarligen har PLO insett att organisationen skulle få det svårt med det amerikanska domstolsväsendet, vilket i slutändan skulle kunna leda till att Yassir Arafat skulle få svårt att besöka USA.

Därför har nu PLO träffat överenskommelser både med resebyrå och familjen Klinghoffer. Det belopp som PLO betalar i skadestånd är en hemlighet, men det förhållandet att organisationen betalar måste tas till intäkt för att bevisläget var besvärande. PLO skulle i domstol ha överbevisats om att vara en terroristorganisation.

Lie räddade Israel och Korea

Trygve Lies utnämning till FNs generalsekreterare den 1 februari 1946 var ett resultat av samförstånd mellan Washington och Moskva. Ännu kunde världens båda supermakter enas i vissa konkreta frågor. Den definitiva brytningen kom först med Korea-krigets utbrott 1950. Den norske socialdemokraten Lie tvekade för sin del aldrig om på vilken sida frihet, sanning och rätt fanns och blev därför en av det kalla krigets första och viktigaste hjältar.

Trygve Halvdan Lie (1896-1968) inledde sin politiska karriär med att bli sekreterare i Arbeiderpartiet 1919 och juridisk rådgivare åt den fackliga landsorganisationen 1922. På 20- och 30-talen innehade han ytterligare en rad förtroendeposter inom norsk arbetarrörelse innan han kom med i regeringen.

1935-39 var Lie justitieminister och invaldes 1937 i Stortinget. Efter att en kort tid ha varit handelsminister utsågs han vid krigsutbrottet 1939 till chef för det nyinrättade folkhushållningsdepartementet. Den 9 april 1940 invaderades emellertid Norge jämte Danmark av den nationalsocialistiska tyska krigsmaskinen med påföljd att den lagliga regeringen, i likhet med kung Haakon, valde att överflytta sin verksamhet till London. När exilregeringens utrikesminister Koht avgick av hälsoskäl utsågs Trygve Lie till hans efterträdare.

Gromyko hade gylfen öppen

Lie visade sig vara en duglig och samlande kraft inom den norska exilregeringen och kom inom kort att åtnjuta stor internationell respekt. Efter Norges befrielse i maj 1945 fick Lie förtroendet att bli utrikesminister i Einar Gerhardsens samlingsregering och kvarstod i den senares andra regering. Trygve Lie var alltså på intet sätt något oprövat kort när han 1946 utsågs till generalsekreterare i den året innan bildade världsorganisationen Förenta nationerna (FN). I diskussionerna kring general-

Trygve Lie syns här som nr 2 från höger med FN-flaggan till Korea i juli 1950; det var samma flagga som användes av FN i Palestina. Flaggan överlämnas av generalsekreterare Lie och säkerhetsrådets norske ordförande Arne Sunde till USAs FN-delegat Warren Austin.

sekreterarvalet hade bland andra Dwight D. Eisenhower och Anthony Eden nämnts som möjliga kandidater.

Det stod tidigt klart att den internationella dagordningen efter Andra världskriget skulle komma att präglas av konflikten mellan två av krigets segrarmakter, USA och Sovjetunionen, och dessas ideologiska synsätt. Lie beskriver läget i sin minnesbok *Sju år för freden* (1954):

”Å ena sidan hade Sovjetunionen i alla de länder i östra Europa som befriats från nazisterna av de ryska arméerna – med undantag för tillfället av Tjeckoslovakien – övergivit Jalta-överenskommelsen om verkligt fria val under gemensam allierad översyn. Västsidan hade utestängts och Sovjets militära kontroll hade hänsynslöst utnyttjats för att tillsätta kommunistiska regeringar.”

Det var denna Stalins och Sovjets expansionistiska utrikespolitik som gav upphov till den globala konflikt mellan totalitarism och demokrati, mellan kommunismen och den fria världen, som blivit känd som det kalla kriget. Sovjetryssarna lyckades genom en chockartad taktik – bakom vilken dölde sig en strategi som syftade till världsherravälde – skaffa sig

ett initialt övertag. Men på några frontavsnitt, såsom Grekland, Turkiet och Persien (Iran), lyckades västmakterna hindra de av Moskva uppbackade kommunisterna att komma till makten. Därmed lyckades västsidan samla sig till något som liknade ett gemensamt försvar för friheten och bildade inom ett par år den västliga försvarsalliansen NATO (North Atlantic Treaty Organisation).

De hårda tagen mellan väst- och östblocken utelöt inte dråpliga situationer. Som när dåvarande sovjetiske FN-representanten Andrej Gromyko skulle låta sig fotograferas av världspressen i New York, men just innan fototillfället ägde rum av FNs säkerhetschef upplystes om att han hade gylfen öppen. Den eljest så tillknäppte Gromykos ansikte sprack den gången upp i ett brett leende.

Förföljelsen av judarna

Delningen av Palestina och den därpå följande tillkomsten av staten Israel satte både FN och dess generalsekreterare på deras dittills största påfrestningar. Trygve Lie var smärtsamt medveten om det komplicerade förhållandet mellan judar och araber. ”Det var inte lätt att förbli objektiv

Syd-koreanska polissoldater, endast beväpnade med handeldvapen, i en ställning vid 38:e breddgraden som delar den koreanska halvön.

i alla dessa frågor, men jag lyckades", framhåller han.

Objektiv – men inte känslolös.

Det grundläggande problemet i Palestina-frågan var för Trygve Lie förföljelsen av judarna. Som barn greps han av den norske 1800-talsskalden Henrik Wergeland's dikt *Juden och Judinnan*, som skrevs under skaldens kamp för judarnas fria tillträde till Norge. Sedan kom han att läsa om pogromerna i tsartidens Ryssland. Högst levande blev judefrågan sedan för Lie, då den förrädiska Quisling-regimen deporterade omkring 700 norska judar under Andra världskriget.

Lie trodde att misshälligheterna mellan judar och araber skulle kunna lösas på ett konstruktivt sätt med lämplig internationell medling. Icke minst, resonerade han, borde de arabiska inbyggarna i Palestina kunna dra nytta av de stora sionistiska utvecklingsprojekt som redan påbörjats; det hade funnits ett sionistiskt samhälle i Palestina sedan FN:s föregångare, Nationernas förbund (NF), 1922 bollat över Palestina till Storbritannien som mandat. Judar och araber hade levt tillsammans i relativ fred i området under en avsevärd tid.

I mars 1947 meddelade den brittiska regeringen Lie sin avsikt att sätta upp den palestinska frågan på generalförsamlingens dagordning senare under året. Efter hand växte i FN fram en majoritet för att Palestina lämpligen skulle delas mellan araber och judar. Det skall här inskjutas, att det aldrig tidigare i historien funnits något självstyrande område kallat Pale-

stina. Namnet lär ha tillkommit när den romerske kejsaren Hadrianus under 100-talet efter Kristus krossade det judiska motståndet mot Rom, förstörde Jerusalem och godtyckligt kallade området "Palestina" för att anknyta till den bibliska folkgruppen filistéerna, vilken emellertid inte har någonting att göra med dagens så kallade palestinier.

Delningsplanen godkändes i generalförsamlingen den 29 november 1947 med röstsiffrorna 33 för, 13 emot och tio nedlagda. Vid denna tid hade öst-västkonflikten ännu inte tagit över konflikten i Mellanöstern.

Nederlag för araberna

Sedan den brittiska mandattiden utgått in gick till FN i New York beskedet, att judiska myndigheter den 14 maj 1948 grundat staten Israel. "Detta gick visserligen utöver resolutionen av den 29 november (1947)", skriver Lie, "men stod inte på något väsentligt sätt i motsats till delningsbeslutet."

Tillkomsten av den moderna staten Israel gjorde de omgivande arabiska ländernas regeringar ursinniga, och den 15 maj invaderade Egypten, Jordanien och övriga medlemmar av arabförbundet den nybildade staten. Araberna hade kalkylerat med ett raskt segertåg med målsättningen att slänga judarna i havet – istället åkte de på ett eftertryckligt nederlag. Sionisterna – ett uttryck som snart av arabpropagandan skulle förvandlas till ett grovt skällsord – hade nämligen inte bara sysselsatt sig med kollektivjordbruk och vägbyggen. De hade

också förberett sig väl militärt, och före jul 1948 var de arabiska styrkorna slagna i grunden.

FN-medlaren Folke Bernadotte af Wisborg hade en praktiskt sett hopplös uppgift. Trots att han raskt lyckades förhandla fram en vapenvila kunde han aldrig övertyga araberna om att judarna hade rätt till en egen stat inom säkra och erkända gränser eller judarna om att araberna hade rätt att slänga judarna i Medelhavet. När Trygve Lie hade utsett den svenske ädlingen till FN:s medlare, hade han nog hoppats och trott att Bernadotte skulle ha lika stor förståelse för israelerna som han själv hade. Så var knappast fallet. (Om Bernadotte kan ni läsa mer härintill).

Trygve Lie har för övrigt i ett par aggressivt proarabiska norska reportage i TV med titeln *Israel först* om Norges proisraeliska hållning beskyllts för att i lönnod ha utnyttjat sitt höga ämbete i syfte att backa upp Israel. De norska programmen har emellertid varit missvisande. Däremot är det riktigt att Lie med FN:s auktoritet till sitt förfogande fullt öppet verkade för Israels rätt att existera som en fri och självständig stat. En målsättning som naturligtvis är oerhört graverande i proarabiska aktivisters ögon.

Koreakriget

Två år efter Israels tillkomst skulle Lie och hans världsorganisation sättas på ett om möjligt ännu svårare prov: Nordkoreas provocerade angrepp på Sydkorea den 25 juni 1950. Det var med den koreanska konflikten som det kalla krigets frontlinje

kom att fastställas, för att inte upplösas förrän med Berlinmurens fall och Sovjetunionens upplösning fyra decennier senare.

FN-kommissionen i Korea rapporterade officiellt till generalsekreterare Lie:

"Republiken Koreas regering attackerades av nordkoreanska styrkor klockan 04:00 den 25 juni längs hela den 38e breddgraden. De invaderande styrkornas huvudelement angrep Kaesong-distriktet inklusive Ongjin-halvön och Chunchon. Söder och norr om Kangnung utförde inkräktarna en landstigningsoperation. Också i Pohang-området gjordes en landstigning. Kommissionen skulle vilja fästa generalsekreterarens uppmärksamhet på att en sådan situation kan komma att utvecklas till ett hot mot internationell fred och säkerhet. Kommissionen kommer att ge en lämplig rekommendation senare."

FN stöddes redan från begynnelsen av Korea-konflikten av USAs regering. President Harry S Truman nåddes av beskedet om det nordkoreanska angreppet i sin hemstad Independence, Missouri och begav sig omedelbart till Washington, D.C., där han i en serie överläggningar med civila och militära befattningshavare lade grunden till en omfattande internationell uppslutning på den sydkoreanska republikens sida.

Säkerhetsrådet förklarade i en resolu-

tion (UN document S/1501) Nordkorea som angripare och erinrade samtidigt om en resolution från den 21 oktober 1949 som erkände Republiken Koreas regering i Seoul som den enda lagliga regeringen på den koreanska halvön. FN:s agerande underlättades av att den sovjetiske delegaten Malik bojkottade säkerhetsrådet som en protest mot FN:s Kina-politik (FN erkände Republiken Kina på Taiwan och inte Peking-regimen).

Nordkorea avvisade prompt FN:s anmaning att dra tillbaka sina styrkor varför generalförsamlingen redan den 27 juni beslutade sätta in militär hjälp till stöd för Sydkorea (UN document S/1511). Överbefälhavare för FN-trupperna blev den av Lie högt värderade generalen Douglas MacArthur, som vid denna tid var amerikansk militär guvernör i Tokyo.

Krigshandlingarna i Korea slöt med ett vapenstillestånd som ingicks i gränshöjningen vid 38e breddgraden den 27 juli 1953, då läget mellan de båda sidorna hade återgått till *status quo ante* – det vill säga att den såväl politiska som ideologiska gränsen etablerades längs 38e breddgraden. Då hade tidigare cirka en miljon kommunistkinesiska "frivilliga" satts in som kanonmat på den kommunistiska sidan och general MacArthur fått sparken, då han enligt den berömda devisen *There is no substitute for victory* (Det finns ingen

ersättning för seger) velat föra kriget i Korea till en total seger.

Östblockets avsky

Trygve Lie bestod med glans det prov som Koreakriget utsatte honom och FN för. Han var redan vid krigsutbrottet en luttrad man vad gäller Moskvas och dess vasallers inställning i världspolitiken, särskilt efter det svekfulla maktövertagandet i Prag 1948 och mordet på Lies gamle vän Tomas Masaryk.

"Som jag ser det", framhåller Lie i sin bok, "måste man gripa sig an uppgiften att bevara freden i världen och det demokratiska sättet att leva, i den mån den avser att hejda kommunismen, på två sätt: med omedelbara nödfallsåtgärder som syftar till att för ögonblicket avvärja en öppen konflikt och med långsiktiga program som avser att bevara freden i samtiden."

Genom sitt fasta och principiella agerande gentemot den kommunistiska aggressionen i Korea ådrog sig Trygve Lie Östblockets synnerliga avsky och misskär. Trots östs motstånd och utan säkerhetsrådets egentliga rekommendation förlängde FN:s generalförsamling i november 1950 Lies mandat för en tid av tre år. Lies efterträdare blev som bekant svensken Dag Hammarskjöld.

En officer och en gentleman i FN:s tjänst

Greve Folke Bernadotte af Wisborg (1895-1948) dog bokstavligen i likhet med general Custer med stövlarna på. Denne officer och gentleman avslutade sitt jordeliv i FN-tjänst den 17 september 1948 under den omöjliga uppgiften att mäkla fred mellan judar och araber i Palestina.

Folke Bernadotte var son till Gustaf Vs bror prins Oscar och dennes hustru Ebba Munck af Fulkila. Av föräldrarna uppfostrades Bernadotte till att bli en troende kristen – han fick i sitt hem lära innebörden av dygder som ärlighet, lydnad och punktlighet samt vikten av att tjäna sin nästa. Efter studentexamen inledde Bernadotte en utbildning till kavalleriofficer. Under en bal på Lifdragonernas officersmäss drabbades emellertid den unge Bernadotte av blodstörtning till följd av en elakartad magblödning. Sjukdomen och den följande

Greve Folke Bernadotte af Wisborg - en respekterad medlare.

sjukhusvistelsen medförde att Bernadottes liv fick en mer allvarlig prägel.

1928 gifte sig Folke Bernadotte med den nio år yngre amerikanskan Estelle Manville och kom av naturliga skäl att vistas

mycket i Förenta staterna. Han blev mer och mer inriktad på internationella frågor. När Andra världskriget bröt ut befann sig Bernadotte i egenskap av svensk generalkommissarie vid World Fair (Världsutställningen) i New York. Redan då innehade han en rad ansvarsfulla förtroendeuppdrag inom exempelvis den frivilliga skytterörelsen, Röda korset, Simfrämjandet och inte minst scoutörelsen.

Under kriget kom Folke Bernadotte att ägna mycket arbete åt repatrieringen av krigsfångar från olika länder och fick mot slutet av kriget förtroendet att i Göteborg arrangera en stor fångutväxling. Han gjorde sig därmed känd som en skicklig och energisk organisatör. Våren 1943 valdes han först till Svenska Röda korsets vice ordförande och två år senare till dess ordförande, då han efterträdde sin farbror, prins

Carl Folke Bernadotte gjorde i Röda korsets tjänst en mångfald resor genom det krigsdrabbade Europa, ej sällan med risk för liv och lem. Han lärde känna krigets verklighet på båda sidor.

1945 utförde greve Bernadotte sin mest berömda humanitära bragd då han som chef för en svensk Röda kors-expedition genom förhandlingar med bland andra Heinrich Himmler lyckades befria cirka 30 000 huvudsakligen skandinaviska koncentrationslägerfångar. "Bernadottes vitabussar" blev ett begrepp, och för många judar är Folke Bernadotte därför än i dag ett aktat namn som nämns med samma vördnad som Raoul Wallenbergs.

Det var i maj 1948 som FN:s generalsekreterare Trygve Lie utsåg Folke Bernadotte till medlare i Palestina. Det brittiska mandatet hade löpt ut och i samband därmed och med FN:s goda minne utropade Judiska nationalrådet staten Israel. Arabförbundets trupper ryckte in och ett hotande storkrig stod för dörren. I det läget sattes den rutinerade internationelle förhandlaren Folke Bernadotte in som en

sista möjlighet att få till stånd någon form av samförstånd. Vid sin sida hade han den skicklige amerikanen Ralph Bunche.

Bernadotte erkänner i sin självbiografiska bok *I stället för vapen* (1948) sin okunskap om den palestinska frågan men förklarar varför han, med viss tvekan, accepterade uppdraget: "Att jag till sist beslöt mig för att acceptera, berodde främst på att jag i följd av frågans allvarliga karaktär icke ansåg mig ha rätt att spara mina krafter."

God hjälp i sitt värv hade Bernadotte av sina språkkunskaper – han talade perfekt engelska och franska. Han sökte vidare efter bästa förmåga vara opartisk, och faktum är att han efter någon månads ihärdigt förhandlande lyckades förmå de stridande parterna att ingå en första vapenvila. Fortsättningen blev mindre problemfri. Bernadottes fredsplan förkastades, men han fortsatte arbeta på en ny.

Slutet kan sammanfattas sålunda: Från sitt högkvarter på Rhodos kom Bernadotte den 17 september 1948 till Jerusalem. När han efter en överläggning med de judiska

myndigheterna i staden körde genom den av judarna kontrollerade "nya" staden hejdades hans bil av en jeep. En av männen i jeepen gick fram till det bakre fönster bakom vilket Bernadotte och hans medhjälpare, den franske översten Serot, satt. Mannen öppnade eld med en kpist genom glasrutan och genomborrade Bernadotte med sex och Serot med 17 kulor. Båda dog omedelbart.

Mordattentatet var noggrant planlagt och utfört av den judiska terroristgruppen Stern-ligan. Sionisterna hade tidigare riktat skarp kritik mot svenskens medling, som de – sannolikt med visst fog – ansåg gynna arabsidan. Moderata judiska krafter med David Ben Gurion i spetsen tog avstånd från mordet.

Folke Bernadottes stoft forslades småningom till den svenska fosterjorden att jordfästas i Gustav Vasa kyrka vid Odenplan i Stockholm den 26 september 1948. Då var Bernadottes landsman Raoul Wallenberg försvunnen sedan tre år tillbaka – två svenska märkesmän i fredens, försoningens och frihetens tjänst.

Tommy Hansson

Monument över den röda politiska terrorn i Italien

Assisterande karabinjären

Giuseppe Savastano,

som blev tjugo år,

blev mördad av en gemen terroristhand alltmedan han försvarade vårt folks frihet och samhällsordning

Med evig tacksamhet

från medborgarna i Bolsena

26.2 1983

Ovanstående är en översättning av en italiensk text. Denna sitter på ett monument som rests i en liten park vid infarten till den lilla italienska staden Bolsena i regionen Lazio, provinsen Viterbo. Bolsena är en ort med cirka 4 500 invånare som har ett ärorikt förflutet i egenskap av religiös huvudstad för det etruskiska riket för cirka 3000 år sedan; under sommaren sväller stadens folkmängd betydligt över 10 000-strecket.

Savastano var son till en bagare i Bolsena och tjänstgjorde som karabinjär (medlem i den halvmilitära italienska polisen) i Siena i norra Italien. Den 26 februari 1983 föll den unge mannen offer för den politiska terrorn i form av

det röda kommandot *Brigati Rossi* (Röda brigaderna).

När jag och min hustru besökte Bolsena 1983 kom vi en gång i kontakt med Savastanos far, som vid tillfället var mycket deprimerad. Vi insåg då inte helt och hållet vad som var orsaken till mannens nedstämdhet, men vid ett återbesök nu i somras fick vi alltså förklaringen.

Italien tillhör de länder som drabbats hårt av den politiska terrorn genom historien. Redan vid sekelskiftet mördades kung Umberto (kallad den gode) av en anarkist, som opererade enligt teorin att om samhällets toppar bragtes om livet skulle hela samhället råka i gungning. Som ett resultat av förvirringen efter Första världskriget blev revolutionära idéer på modet, och av dem visade sig fascismen med Benito Mussolini som centralgestalt vara mest livskraftig. Följden av detta känner vi – Mussolini själv sköts och hängdes upp i fötterna av italienska partisaner.

Under efterkrigstiden har såväl bruna som röda fascister svarat för en rad brutala terrordåd som skördat hundratals liv. Giuseppe Savastano blev ett i raden

av dessa offer. Ett annat var statsmannen Aldo Moro, som dömdes av Röda brigaderna 1977 och hittades i bakluckan till en bil. Det italienska demokratiet har emellertid stått emot alla attacker och tycks i nuläget, dessbättre, stå starkare än på länge.

Text & foto: Tommy Hansson

Vi under skatter digna ned

Av Carl G. Holm

Staten och kommunerna har ständigt behov av mer pengar, trots världens högsta skatter. Men ibland slår skattesystemet slint, och skattepolitikerna kommer i ökad utsträckning att tvingas analysera vilka skatter som över huvud taget går att driva in, innan de bestämmer var skattebelastningen ska ligga.

Rubriken är hämtad från en genial rad ur den socialistiska kampsången Internationalen (den fjärde versen, som inte särskilt ofta brukar sjungas på socialdemokratiska möten, versen börjar "båd' stat och lagar oss förtrycka").

Sverige har världens högsta skattestryck. Men skatteutplundrarna, med skatteminister Thomas Östros i spetsen, börjar få allt svårare att vrida ur svenska folket mer pengar.

Ett exempel. Tobaksskatten höjdes med 23 procent vid nyår och med ytterligare 29 procent den 1 augusti. De höjda tobakspriserna medförde dock lägre konsumtion, utebliven gränshandel med Norge och ökad smuggling, vilket sammantaget gjorde att statens skatteintäkter på tobaksskatten trots den 23-procentiga höjningen bara gick upp från 7,1 till 7,2 miljarder kronor under första halvåret 1997. Det återstår att se om den nya 29-procentiga skattehöjningen kan ske till och med innebär lägre skatteintäkter.

Ett annat exempel. EU-medlemskapet framtvängde lägre ölskatter i Danmark (inte en dansk öl köptes på Jylland, alla handlade i Tyskland), vilket när Sverige blev EU-medlem framtvängde lägre ölskatter också i Sverige (skånska systembutiker sålde bara hälften så mycket starköl per invånare som de mellansvenska).

Ett tredje exempel. Den så kallade valpskatten (omsättningsskatt på aktier) avskaffades helt, sedan den svenska handeln

med aktier till mer än hälften flyttat från Stockholm till London. Trots allt, ansåg svenska skatteutplundrare, är det bättre att

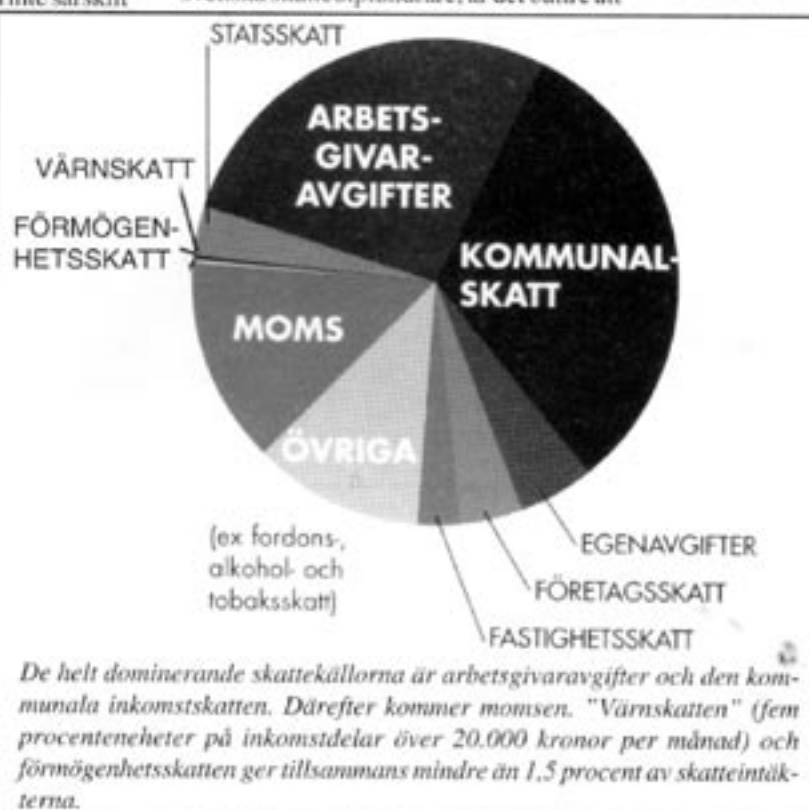
från mäklare eller omsättningsskatt på handel med svenska aktier i London...

Till och med socialdemokratiska partiets styrelse sade i sitt yttrande över motioner i skattefrågan inför partikongressen nu i höstas att skatterna inte kan höjas.

Lägre skatter tvingas fram – av utländsk konkurrens

Verkligheten kommer att tvinga fram lägre skatter på alla de områden där den internationella konkurrensen ger möjlighet till utländska alternativ. Bilar är så dyra att det lönade sig att åka till Tyskland för att handla – därför tvingades svenska staten sänka bilaccisen. De som åkte till Tyskland köpte nämligen Mercedes, Audi och BMW, inte Volvo och Saab – och trots allt ger de 200 000 sysselsatta i svensk bilindustri och angränsande näringar en del inkomstskatter till statskassan...

Härnäst till rakning tycks transportbranschen vara. Internationella transporter är självklart utsatta för hård konkurrens. Tidigare har olika länder försökt begränsa konkurrensen genom internationella avtal.

ta in inkomstskatt från svenska aktiemäklare än att inte få vare sig inkomstskatt

gare har olika länder försökt begränsa konkurrensen genom internationella avtal.

Internationalens sällan sjungna fjärde vers

Båd' stat och lagar oss förtrycka
vi under skatter digna ner.
Den rike inga plikter trycker,
den arme ingen rätt man ger.
Länge nog som myndingar vi böjt oss,
jämligheten skall nu bli lag.
Med plikterna vi hittills nöjt oss.
Nu taga vi vår rätt en dag.

Flygtrafik mellan Sverige och Storbritannien tilläts till exempel bara för ett bolag från varje land (SAS och British Airways). De begränsningarna togs ensidigt bort av Storbritannien redan på 1980-talet, men sedan har andra länder följt efter. Lastbilstransporter reglerades ända till EU-inträdet på samma sätt. Vilket fick till följd att massor av tomma lastbilar cirklade runt i Europa. En svensk lastbil som levererat gods i Italien fick inte ta gods från Italien till Danmark på tillbakavägen. Med de regleringarna var det möjligt att upprätthålla en extrem skattenivå på svenska lastbilstransporter. Den möjligheten finns nu inte kvar och staten börjar upptäcka att den svenska åkerinäringens internationella del går mot sin undergång, om skattereglerna inte ändras.

Samma gäller sjöfarten, där fartygen nu i ökande utsträckning utflaggas till Norge och Nederländerna, som har en helt annan syn på skattebelastningen av fartygsnäringen.

Avregleringen var grundskottet

Ett avgörande grundskott mot svenska statens möjligheter att fortsätta skatteutplundringen på gammal nivå var den successiva avregleringen av kapitalmarknaden under slutet av 1980-talet och början av 1990-talet. Det går inte att ta ut vilka skatter som helst, för då försvinner pengar och investeringar ut ur landet. Ett annat grundskott mot skattesystemet är EU. Inte så mycket att EU direkt begränsar Sveriges möjligheter att ta ut skatter (det finns dock vissa regler som innebär begränsningar, till exempel att ett land bara får ha tre moms nivåer), utan för att de öppna gränserna praktiskt begränsar möjligheterna att ta ut skatt. Om inkomstskatterna blir för höga flyttar arbetskraft ut, när vi nu har fri rörlighet på arbetsmarknaden inom EU, och vad värre är, företagen kan inte placera de mest högproduktiva delarna av verksamheten (det vill säga de delar som betalar de högsta lönerna) i Sverige, eftersom det inte går att rekrytera den mest kvalificerade personalen till svenska skatter.

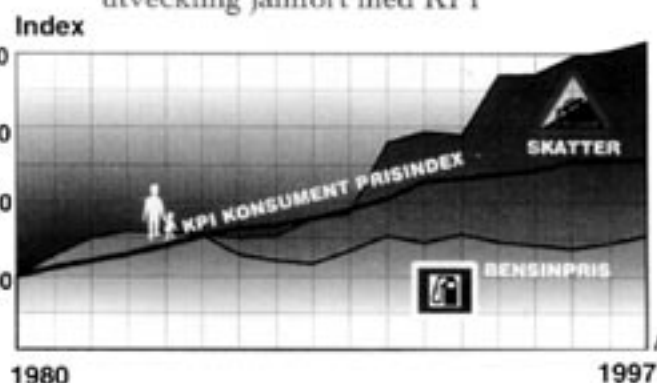
Skatthöjningar hotar

När vi nu på område efter område får se att skatterna inte kan höjas, kommer skatteutplundrarna naturligtvis att alltmer koncentrera sig på de områden där det är lätt att driva in skatter och där utlandskonkurrensen är liten. Låt oss se på några typiska sådana skatteobjekt.

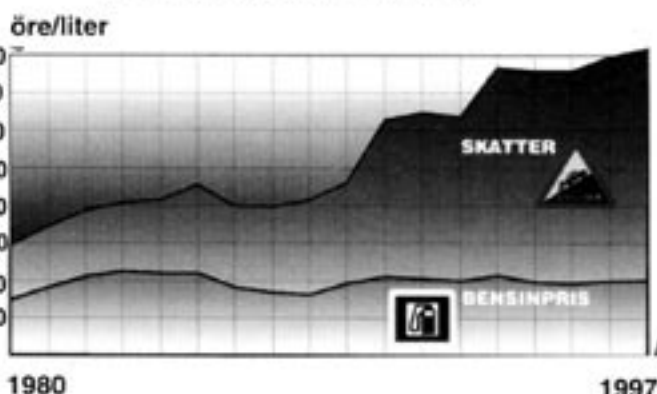
Fastighetsskatten. Det är svårt att flytta fastigheter utomlands. Just nu är dock protesterna mot den senaste höjningen så kraftiga att det kanske blir en tillfällig reträtt.

Skatthöjningar, konsumentprisindex och bensinpriset!

Bensinprisets och bensinskattens utveckling jämfört med KPI

Bensin 95 oktan
årsgenomsnitt - löpande priser
skatthöjning den 1 juli 1997

På sikt bör vi dock räkna med höga fastighetsskatter.

Förmögenhetsskatten är dock betydligt svårare att upprätthålla på nuvarande nivå. Det är alltför lätt att flytta lätttröliga finan-

siella tillgångar utomlands. Och enligt EU-reglerna är det numer tillåtet även för svenska medborgare att ha utländska bankkonton.

Mervärdesskatt på dagligvaror. Den lägre momsen på livsmedel kommer inte att överleva i längden. Snarare får vi lägre moms på dyra varor som köps sällan, där det är lönsamt att kosta på sig en utlandsresa för ett enda inköp (bilar är kanske det mest typiska exemplet). Mjölk och potatis kommer det dock aldrig att löna sig att resa utom landet för att köpa.

Inkomstskatt för låginkomsttagare. Kvalificerad arbetskraft (höginkomsttagare) är redan idag rörlig. Höjs skatten flyttar alltför utomlands och alltför företag flyttar sina nyckelavdelningar utomlands. Låginkomsttagarna är dock betydligt mindre lätttröliga. Vänta Dig därför inte långsiktigt några lättnader i skatetrycket för låginkomsttagare, snarare för höginkomsttagare. Inledningsvis kanske lättnaderna specialinriktas på exempelvis "utländska specialister", men hur länge kommer det att gå att belasta en "utländsk" specialist med lägre skatt än en "svensk" specialist som gör samma jobb på samma arbetsplats?

Punktskatter på varor som köps ofta. Parfym, kylskåp (jodå, danskarna hade en gång kylskåpsskatt, som måste avskaffas sedan gränserna öppnades till Tyskland) är höpplösa skatteobjekt med öppna gränser. Däremot kan man mycket väl tänka sig återinförda punktskatter på choklad, kassetband eller liknande (i andra länder har det varit populärt med punktskatter på varor som kaffe, salt och socker). När det gäller varor som sprit och cigaretter, dvs varor som är förhållandevis dyra i förhållande till vikt och volym och som dessutom är hållbara, går det visserligen alltid att ta ut högre skatter i Sverige än i utlandet, men det finns helt klart gränser för hur mycket mer det går att ta ut. När det gäller öl passerades gränsen och skatten sänktes. Troligen är gränsen nu passerad också när det gäller tobak.

BREV TILL CONTRA

Samarbete med Ukraina

Nyligen avslutade den lilla ukrainska flottan övningar i Svarta havet tillsammans med amerikanska och turkiska flottstyrkor, en övning som med all sannolikhet betalats av amerikanerna. Ryssarna på Krim och ryska myndigheter var självfallet starka motståndare till denna manöver, som medförde att amerikanska och turkiska marinfartyg övade i det som ryssarna uppfattar som sina havsområden. De amerikanska motiven till detta är efter allt att döma att motverka ryskt inflytande i området i anslutning till Svarta havet.

Ryssland har ju stärkt sin ställning i och med unionen med diktaturen i Vitryssland plus att man med skiftande allianser har skaffat sig ett icke obetydligt inflytande i Georgien. Här har ryssarna nu en militärbas vid gränsen till NATO-landet Turkiet.

Det är enligt min mening viktigt att aktivt dra in Ukraina i det västliga samarbetet på alla områden, också det militära. Ett stabilt – och demokratiskt – Ukraina kommer att vara en stabiliserande faktor i ett eljest oroligt och politiskt turbulent område. Under sitt besök i Norge för några år sedan uttalade den ungerske utrikesministern bland annat att det var viktigt att Ukraina förblev Ukraina.

Så sant, så sant!

Nils Tore Gjerde

LO är ett skämt!

Den socialdemokratiska fackföreningsrörelsen är inget annat än ett skämt. Jag var anställd på Åhlén & Åkerlund under 1980-talet. Jag betalade en mycket hög avgift till

en toppstyrd sosseorganisation, där medlemmarna enbart arbetade kvälls- och övertidstimmar. En av dem utmärkte sig med att alltid bara vara där på övertid och skriva sitt eget tidkort.

Inom Metall förekommer samma korruption. Jag har ingående studerat en tidigare Metallordförande i Vallentuna som privat ägnat sig åt sol och vår-verksamhet samt personförföljelse mot sin omgivning.

Mina egna erfarenheter från Grafikerna är så skrämmande att jag anser att hela LO borde avvecklas. När Grafikerna hade jubileum för medlemmarnas avgifter på Grand Hotels vinterträdgård, så fick jag ingen inbjudan, eftersom jag av sagt mig medlemskapet i socialdemokratiska partiet.

Två gånger har jag blivit utesluten ur facket när jag tvingats att sluta att arbeta på grund av sjukskrivning. Uteslutningen motiverades med att man ej kan vara medlem om man inte arbetar. Men i själva verket blev jag utesluten på grund av mina politiska åsikter. Det var ju när jag blivit sjuk som jag skulle ha behövt facket.

Ett exempel som jag vill ta fram är häktesvakten som blev avstängd med mera på grund av sina politiska meriter. Det må vara att karln var högerextremist, men huvudskälet var nog att han hade akademisk utbildning och språkkunskaper. Sådant är inte populärt på en arbetsplats.

Nej, den enda fackföreningsledaren som Sverige haft värd namnet var Hasse Ericsson från Transport. Men han skötte sitt fack så bra, att det inte föll socialdemokraterna i smaken. Min personliga åsikt är att det är lättare att få bra betalt utan fackföreningar. Konflikter med arbetsgivarna kan man ju alltid lösa på sitt eget lilla vis.

Robert Robello

sade Necmettin Erbakan, islamisk partiledare, när han hade tvingats lämna sin post som Turkiets premiärminister. "Det är jag som företräder den politiska högern", sade han och tillade (fritt översatt): "Vår politik var att eliminera de orättvisor, som gjorde att folk stödde extremvänstern. När vi, högern, hade fått det folkliga stödet, trodde somliga att vi var vänstern. De tog bort oss, varvid Turkiet berövades en högerregering

Välfärdssamhällets sabotörer

Det svenska välfärdssamhället håller på att saboteras ihjäl. Otroligt okunniga och förvånansvärt inkompetenta politiker, utsprungna från Unga Örnar och SSU, sitter på taburetterna. Pensionärens sista slant går till husskatten. Många måste lämna hus och hem för den överväderade förmånen att få bo i sitt eget ägandes hus. I takt med fruntimmersregeringens löften om fler arbetstillfällen, så ökar arbetslösheten katastrofalt. Istället för att trampa på bromsen, trycker regeringen gasen i boten och sopar undan hälften av alla småföretagarna. Resten mjölkar man maximalt, så att de sinar. En ny flyttväg har startat från Norrland till storstäderna söderut. Vem kan bo kvar, när postkontoret dras in, bussar och tåg slutar att gå, provinsialläkaren flyttar och barnaföderskorna får 20 mil till BB, de gamla flyttas till vårdhem på annan ort och polisens arbete saboteras genom överhetens påbud? "Vi flytt in!" säger jämtarna, men idag har galenskapen gått så långt, att till och med östersundarna tvingas att överge sin stad! Vårt land styrs av blindbockar, som ingenting ser och ingenting begriper. Alltefter som Norrlands befolkning minskar, ökar socialfallens och uteliggarnas antal i samhällena söderut. Bara i Helsingborg, där uteliggare tidigare var ett okänt begrepp, beräknas antalet i dag uppgå till flera hundra! Som vanligt blundar kommunal- och kyrkomän för sådana otrevliga realiteter. Det enda som kan rädda Sverige ur denna hopplösa situation är en ny regering som begriper, att Sveriges problem löses inte med världens högsta skatter eller med munsvada från oerfarna ministrar, utvalda på politiska meriter! Ej heller med alltför villiga byråkrater, som ställer upp på sina partibröders substabila villkor!

Thure Wallin

(Forts Västasien från sidan 9)

Otrolig verklighet

Men det nya storspelet har redan börjat med en verklighet som är så invecklad och otrolig att den knappast kan beskrivas i korta artiklar. Det kommunistiska hotet är dolt och nämns sällan i nyhetsförmedlingen. Ledande amerikaner och turkar har bedömt att detta hot döljs bland islamister, men den bedömningen är helt bakvänd,

och fick en vänsterregering."

Analytiker av dagens komplicerade maktspel hindras möjligen av att moderna konferenslokaler saknar glans och är sövande. De borde återgå till Leeds Castle eller mötas för livliga diskussioner i någon av Främre Orientens korsriddarborgar där storslagen skönhet inspirerar till djupa andetag och klara tankar!

Det politiskt korrekta

Vid ett prov i handelslära i en grundskola får 37 år sedan gavs bl a frågan: "Vad kännetecknar snabbköpsidén?" En elev svarade: "Att kassa-apparaten står vid dörren". Om man skulle fråga dagens häftiga antinazister vad som kännetecknar nazismen, skulle man sannolikt få många lika insiktsfulla svar. "Dom är rasister", eller kanske rentav bara "Dom bär hakkors". Dessa personers antinazistiska patos skulle vara trovärdigare, om de visste vad det är de är så starkt emot.

1974 skakades Tyska förbundsrepubliken av den sk Guillaume-skandalen, som blev förbundskansler Willy Brandts fall. Det visade sig att Guillaume, som varit en av Brandts närmaste medarbetare, varit spion för Östtyskland. Vådan av att ha kommunister på känsliga poster ledde till det då starkt kritiserade yrkesförbudet. Hårdast i kritiken var givetvis kommunisterna, och som dessa hade hegemonin i de västeuropeiska massmedierna såg de till att åtgärden fick sämsta möjliga PR. Som vanligt gjordes kopplingar till naziststaten, vilket fick den tyske journalisten Sebastian Haffner (f. 1907, politisk flykting i England 1930 och verksam därstädes till 1954) att i den högt ansedda boken *Anmerkungen zu Hitler* (Kindler Verlag 1978; boken lär finnas i svensk översättning) skriva att "De som jämför förbundsrepubliken med Hitler-riket – praktiskt taget uteslutande folk som själva inte upplevt Hitler – vet överhuvud taget inte vad de talar om."

I Sverige har nyligen krav på yrkesförbud höjts, och det från kretsar som på mycket goda grunder kan förmodas ha högljutt kritiserat det västtyska förbudet för tjugo år sedan! Riksdagsman Sten Andersson (m) och professor Kajsa Ekholm-Friedman har talat inför en förening som kallar sig Folkviljan och massinvandringen, och genast är politiskt korrekta krafter framme och kräver att Andersson skall uteslutas ur partiet och professorn skiljas från sin tjänst. Som vanligt görs kopplingar till Hitler-riket, och det av folk som uppenbarligen vet så litet om detsamma, att de inte inser att det är de själva som står nazismen närmast. I Hitler-riket fanns nämligen ingen yttrandefrihet! Åsiktsfriheten var begränsad till det politiskt korrekta. Någon folkopinion mot de sauckelska metoderna, att i stora mäng-

der ta mer eller mindre tvångsvärvade gästarbetare till Tyskland, fick inte komma till tals. (Det har aldrig funnits så många utlänningar i Tyskland som under andra världskriget – främlingsfientlighet eller ej...).

Här i Sverige kan man tydligen vara både för och emot åsikts- och yttrandefrihet (för sin egen, emot andras), både antinazist och tillämpare av fascistoida (bestraffande) metoder på samma gång. Fakta och konsekvens får stå tillbaka för det politiskt korrekta. De kretsar, som hävdar att "I Sverige får du ha en åsikt", måste lägga tonvikten på "en" (1 st.) – den som är "PK". Man kan utan större svårigheter föreställa sig hur dessa opportunister och fariseer skulle ha ställt sig under diktaturer som Hitlers och Stalins!

Svenska Dagbladets utomordentlige kolumnist, Göran Albinsson Bruhner, anklagade nyligen *Nationalencyklopedin* för att vara vänstervriden, och givetvis gav han

konkreta exempel. Häromdagen slog jag i *NE* upp Harry S Truman och fann att hans levnadsbeskrivning avslutades med omdömet att "hans utrikespolitik varit alltför stereotyp antikomunistisk" (vilket förstås är en allvarlig defekt). Skulle man kunna tänka sig att t ex Churchills spalt avslutats med att han i sin utrikespolitik varit alltför "stereotyp antinazistisk"?

Magnus Cappelin

Nollor blev procenttecken

I *Contra* nummer 2 1997 fanns en insändare av Anders N Å Larsson. Tyvärr blev det ett fel i texten. Anders N Å Larsson skrev att befolkningen i Skåneland under tiden 1658–1720 minskade med 40 %, inte 4000 personer som det felaktigt stod i den tryckta versionen.

CONTRA

på nätet

Contra hittar Du sedan över ett år på Internet. Varje vecka kommer ett nytt aktuellt inlägg. Det är ett sätt för Dig som tycker att Contra kommer alltför sällan att ständigt hålla Dig uppdaterad. Mycket av det som Du hittar på nätet kommer dessutom aldrig att tryckas i tidningen.

Titta in på: <http://www.algonet.se/~contra>

BOK-NYTT

Motståndsmannen Vilhelm Moberg

"Staten vill omhändertaga allt. Den abstraktion, som vi benämner staten, är en hycklande, omoralisk och förljugen institution." Orden är Vilhelm Mobergs när han går till angrepp mot det statliga Radio och TV-monopolet i *Morgon-Bladet* den 23 mars 1957. I den nyutkomna boken *Motståndsmannen Vilhelm Moberg* av den liberale debattören och idéhistorikern Johan Norberg får vi oss till livs en ny och annorlunda bild av den folkkäre författaren. Vilhelm Moberg visar sig ha varit en liberal anarkist med tendenser till statshat. Som ung var han socialist, vegetarian och pacifist. Sedan läste han Schopenhauer och fann vägen till en individualistisk livskänsla där var och en är sin egen lyckas smed.

Vilhelm Mobergs kamp mot "överheten" gäller i unga dagar främst monarkin och resterna av det gamla stånd- och privilegiesamhället, men allt efter hand som socialdemokratin utvecklades i statsbyråkratisk

riktning blir "överheten" även synonym med den statliga byråkratin och det nya kollektivistiska sönnerreglerade samhället. På 30- och 40-talen är han en av de få debattörer som kritiserar både Hitler och Stalin. Pacifismen avtar till förmån för en väpnad kamp mot diktaturstaternas framryckning. En uppgift som inte är lätt. Efter en studieresa i Tyskland anklagas han otillbörligt av arbetarförfattarinnan Moa Martinson för att vara nazist.

I slutet av 40-talet och början av 50-talet förordar han ett svenskt medlemskap i NATO. USA och Sovjetunionen är inte lika goda kälsupare. En åsikt som annars är legio hos de svenska författarna. Moberg ställde sig på USAs och de demokratiska och individualistiska samhällenas sida. På 50-talet kritiserade han rättsrötan i det svenska samhället, radio- och TV-monopolet samt den framväxande välfärdsstaten. Åsikter som egentligen borde ha renderat honom epitetet "högerman". Till och med en borgerlig debattör som Herbert Tingsten ville inte gå så långt som Moberg när det gällde liberalisering av den svenska radion och TVn. Moberg ville ha en totalkommersialiserad radio och TV och en fri prissättning på bokmarknaden. Paradoxalt nog skriver Moberg främst i arbetarrörelsens organ och framstår nu i efterhand som en större kritiker av det socialdemokratiska samhällsprojektet än många av de officiellt erkända högermännen.

På 60-talet kritiserar han USAs krigsföring i Vietnam, men vill samtidigt dämpa kritiken av USA. Han menade att Sovjetunionen genom den överdrivna USA-kritiken fick oförtjänt mycket goodwill. Den nya

vänsterns kult av "kroppsbete" och av "proletariatet" ansåg Moberg vara främmande för en som varit riktig kroppsbetare. Speciellt häcklar han vänsterfariséen Göran Palm som "kroppsbetar" en månad och sedan låter sig intervjuas av *BLM* för att få delge sina "insikter". Vilhelm Moberg kan idéhistoriskt placeras in i den Jack London-inspirerade individualistiska "arbetarhöger". En "arbetarhöger" som känner en speciell olust inför den hycklande och sentimentala borgerliga vänstern. En höger som har den faustiske pionjären Karl Oskars motto "Sköt dej själv å skit i annra!" när kollektivistiska krav trycker på för starkt.

På 70-talet är det "högskatte-samhället" som är i blickfånget för Mobergs kritik och ett kollektivistiskt genomorganiserat samhälle som hotar att kväva den enskilde individen. Han ses med överseende av överklasssocialisten Olof Palme. I historien har Vilhelm Moberg smusslats bort som "socialist" och som "gammalmodig" och "efterbliven" gentemot den nya tidens krav. Göran Greider har i den dagsaktuella debatten gjort gällande att Moberg mentalt fastnade i det gamla bondesamhället och inte förstod den moderna demokratin och det nya samhällets krav. Moberg tyckte att det var fel att majoriteter ohejdat skulle få styra över minoriteter. En klassisk liberal invändning och plädering för en minimalstat styrd av författningar.

Avslutningsvis är det intressant att återge händelsen som fick Johan Norberg att skriva boken om Vilhelm Moberg. Norberg hittade på ett antikvariat ett exemplar av den amerikanske nyliberalen FA Harpers klassiska arbete *Liberty: a Path to its Recovery* från 1947. Inne i boken hittade Norberg en personlig dedikation till Vilhelm Moberg, följd av uppmaningar

att Moberg skulle föra frihetens talan. Vilket han också gjorde, om än med överdrifter i vissa fall.

Johan Norberg: *Motståndsmannen Vilhelm Moberg*. Timbro förlag.

Anders Vigren

Döden i Jerusalem

Ödets ironi är obarmhärtig. Ibland ställer den saker och ting på huvudet och låter även aristokrater synas som skröpliga människor i historiens skattspegel. Folke Bernadotte hade kunnat dö obemärkt av ålder och tristess i kungafamiliens hägn om han inte 1948 blivit FN-medlare. Han var dyslektiker och totalt ointresserad av någon som helst bildning. Att vara brorson till Sveriges kung var mer än nog för att anförtros ett plågat folks öden: liv eller död åt det återfödda Israel. Britterna, med vänner i den amerikanska administrationen, sökte 1948 någon som aningslöst skulle gå deras ärenden i Mellanöstern.

Israelerna ställdes inför valet: antingen belgaren Zeeland, en katolik och f d rådgivare åt Libanon, eller Bernadotte, också han troende. Judar hade skäl förmoda att båda två på sin tids söndagsskolor hade förvärvat gedigna kunskaper i religiöst judehat. Kyrklig litteratur fram till 50-talet var orgier i uppviglande judehets.

Det blev Bernadotte, utan andra meriter än ovanstående och dem hans kvinnliga sekreterare tjusades av: "imponerande gestalt i välpressad rödakorsuniform". Eller att "Bernadotte en fuktig morgon 1943, i sin omsorgfullt pressade rödakorsuniform, njöt av den ovana

känslan att ha presterat någonting". I en rad andra sammanhang tas det för en dygd att "Greven hade inga större kunskaper" (i någonting)... men "verkade vara mer kejsarlig, i sin fräscha vita uniform och knäppta jacka...". På ytterligare ett ställe anses greven "lysa av självförtroende där han med sitt färdade, solbrända ansikte och ljusa, dubbelknäppta sommarkostym med långa kliv går fram mot en skog av mikrofoner."

Synd att författaren föll för den kvinnliga sekreterarens fnittriga svammel om sin ungdoms förtjusande greve. Det drar löje över textens dokumentära allvar. De (på måfå?) utströdda citat utan vare sig adress eller avsändare som bara förvirrar borde också ha utelämnats. Men för att återgå till ämnet: Bernadotte tog sin FN-utnämning som om Israel vore hans härskardöme. Han trivdes i rampljuset. Tvärsäker av okunighet och sin aristokratiska pondus ansåg han sig kunna åstadkomma underverk. Han började sin statsmannakarriär med att grovt förolämpa Israel, offret för sex arabarméers invasion.

Han flög direkt till de konstgjorda kungligheterna i Egypten och Jordanien. (Precis som om det vore helt normalt att polisen ignorerar de misshandlade, och avlägger vänskapsvisit hos förövarna). Bernadotte kom slutligen till Israel utan några klara direktiv eller fullmakter. De dödsförskrämda judarna - tog emot honom med applåder. I gengäld sökte han påtvinga dem lösningar som, om de genomförts, varit slutet för den pånyttfödda judiska staten

I stilleståndsavtalet stipulerade greven att judar, efter befrielsen från förintelselägren, inte skulle få komma in i Israel. De som ändå lyckats slinka igenom sattes i Bernadotteläger. Befann de sig i överfulla likkistebåtar tvangs de av britterna tillbaka ut på havet att drunkna. Arabiska brott mot stilleståndsavtalet ignorerade han, men reagerade våldsamt mot påstådda eller verkliga judiska sådana. På brittiskt manér, med ridspöliknande batong under armen, blev han så småningom en hatad symbol för övermakten överallt där han visade sig.

I stället för att kräva sanktio-

ner mot de sex arabiska angriparna försökte han blidka dem med allt större landgåvor. Meningen var ju att britterna i slutändan via Jordanien Abdulla skulle inkassera rubb och stubb: Galiléen, Jerusalem, Negev med hamnar i Ashdod och Eilat. Det blev den aningslöse grevens uppgift att övertyga judarna om hur "rättvist" han hade tänkt ut det. Britterna öste beröm över de tokiga idéerna, som Ralph Bunche presterade, Barbro Wessel skrev ut och greve Bernadotte kommenterade som sina. Britterna ville vinna tid. De hoppades att araberna själva på slagfältet skulle åstadkomma ett Storbordanien där högst 30 procent judar skulle tolereras.

Men historiens gång ordnade motsatsen av det britterna hade hoppats på. Genom en övermänsklig ansträngning slog Israel de angripande arabarméerna på flykt. Men Bernadotte, låst i sin fantasivärld, fortsatte som vanligt. Jerusalem som han skulle demilitarisera, en eufemism för att ge åt araberna, skulle nu internationaliseras, för att den vägen bli arabiskt. Efter arabernas sprängning av en FN-bevakad pumpstation hade gre-

ven alla skäl att med heder i behåll lämna uppdraget. Men i stället reste han hem, pratade igenom begravningsbestyren med sin hustru och tycks ha återvänt med avsikten att dö just i Jerusalem.

Bernadotte blev en tragikomisk figur som agerade syndabock åt det brittiska imperiet i sönderfall. Så här beskrivs Bernadotte på s 235 (oklart om av författaren eller *New York Times*): "Hans aristokratiska självförtroende, hans eldgaffellik militära uppträdande och fatala brådska... ingenting av detta kunde väcka tillit hos människor vars föräldrar, systrar och bröder hade dött i koncentrationsläger bara tre år innan. En man i avsaknad av bokliga intressen och nästan helt utan sinne för situationens djupa tragik borde inte blivit sänd att förhandla med folket ur böckernas bok...".

Marek Zyto

Kati Marton; *Döden i Jerusalem*. Fischer & Co.

Red anm: En helt annan syn på greve Bernadotte redovisas på sidorna 17-18 i detta nummer.

CONTRA

6 1997

I kommande nummer av Contra kommer vi att belysa avvecklingen av den svenska kärnkraften ur juridisk synvinkel. Vi kommer att i separata artiklar behandla både nationalsocialismens och konservatismens ideologiska rötter. Vidare kommer vi att behandla bilden av mannen i reklamen och i serien det kalla krigets hjältar presenteras Richard Wurmbrand.

...kommer i december